

LUNDS
UNIVERSITET

ATT FÖRSTÄRKA UPPLEVELSEN AV EN PLATS

EN KOMMUNIKATIV UNDERSÖKNING OM HUR
OLIKA ANVÄNDARE UPPLEVER BORGHOLMS STAD

FÖRFATTARE SOFIA EDWARD

INSTITUTIONEN FÖR KULTURGEOGRAFI
OCH EKONOMISK GEOGRAFI, SGEL36

VÅRTERMINEN 2014
HANDLEDARE GUY BAETEN

SAMMANFATTNING

Borgholms stad fyller 200 år, år 2016. Detta önskas uppmärksammas genom ett identitetsförstärkande projekt där denna studie ligger som grund för fortsatt arbete.

Plats beskrivs idag som ett existentiellt fenomen då teoretiker beskriver att plats förändras av den internationella sociala rumsliga ordningen, således påverkat och skapat av fler människor än de som dagligen använder platsen. När en plats undersöks betonas därför vikten av att erkänna de många människornas berättelser om plats och hur den upplevs. Det här försvårar möjligheten för platser att innefattas av en identitet utan bör ses definierad av flera och således som en process.

Vad som kännetecknar Borgholms stad idag är det stora nätverk av människor vilka använder staden, bland annat fritidsboende och permanentboende. Dessa har olika förväntningar på platsen och upplever den således olika. Genom att möjliggöra erkännandet av de många olika berättelser har denna studie genom en kommunikativ undersökning sammanfört detta nätverk till en enhet och diskuterat hur de olika informatörerna, kategoriserade i fyra grupper, upplever Borgholms stad. Således har element identifierats vilka informatörerna belyser att de upplever i staden samt vad som begränsar användarnas möjlighet att uppleva platsen likadant. Detta har sedan legat som grund för att besvara arbetets två huvudfrågeställningar:

- Hur upplever de olika identifierade användargrupperna Borgholms tätort?
- Hur kan denna kunskap användas för att förstärka upplevelsen av Borgholm?

Det är främst viktigt att medvetandegöra den obalans mellan tillfälliga och permanenta objekt som framkommer i staden under den del av året när flest människor verkar i staden. De tillfälliga objekten beskrivs ta överhand vilket döljer platsens mer distinkta kvalitéer. Genom att belysa detta beskrivs de tillfälliga objekten kunna placeras och användas mer medvetet så att även högst tillfälliga användare får en chans att upptäcka Borgholms symboler och betydelsefulla objekt.

Alla användare utgår från en stark koncentration av staden, den övre delen av gågatan. Vad som beskrivs begränsa användarna är kunskapen, eller okunskapen om vad som finns utanför koncentrationen. Det går därför att utläsa stora skillnader i de olika gruppernas kunskap om Borgholms olika element, trots att den som beskrivs känna Borgholm minst kontinuerligt har besökt platsen i 25 år. Således är det viktigt att framhäva de element vilka främst belyses av stadens permanent boende och utnyttja det strategiska läget vilket koncentrationen innebär. Genom att lyfta in elementen i koncentrationen kan de på så sätt medvetandegöras.

Vad som också utläses är barriärer i form av en social uppdelning mellan stadens norra och södra delar men också på en mer lokal skala kopplat till gågatan. Barriärer vilka delar platsens mer permanenta användare och de mer tillfälliga. Det belyses därför viktigt att skapa mötesplatser för stadens sociala kontext genom att aktivt utveckla platsen för att integrera stadens olika delar med varandra men även aktivt arbeta för att integrerar stadens olika användare med varandra. Således ges platsen en chans att belysas som en helhet och inte som avgränsade delar i och med barriärer.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. <u>INLEDNING</u>	5
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	6
1.2 AVGRÄNSNING	7
1.3 BEGREPPSDISKURS	7
2. <u>LITTERATURDISKURS</u>	9
2.1 ATT FÖRSTÅ PLATS	9
2.1.1 Introducerande diskurs	9
2.1.2 Platsmarknadsföring	9
2.1.3 Progressiv känsla av plats	10
2.2 ATT UPPLEVA PLATS	11
2.2.1 Angreppssätt	11
2.2.2 Tillvägagångssätt	12
3. <u>METODAVSNITT</u>	14
3.1 FENOMENOLOGI	14
3.2 LITTERATURSTUDIE	14
3.3 FÖRFATTARENS PÅVERKAN	15
3.4 METODVAL FOKUSGRUPP	15
3.4.1 Urval	16
3.4.2 Inledande tillvägagångssätt	18
3.4.3 Avslutande tillvägagångssätt	19
3.4.4 Reliabilitet och validitet	20
3.5 KVALITATIV ANALYSMETOD	20
3.5.1 Ad hoc	21
3.5.2 Verifiering	21
4. <u>AVHANDLING</u>	23
4.1 BAKGRUND	23
4.1.1 Turistorten Borgholm	23
4.1.2 Fritidsboendets påverkan på platsen	24
4.2 DEN INDIVIDUELLA KARTLÄGGNINGEN	26
4.2.1 Permanentboende utanför tätorten	27
4.2.2 Permanentboende i tätorten	31
4.2.3 Fritidsboende utanför tätorten	35
4.2.4 Fritidsboende i tätorten	38
4.3 DEN GEMENSAMMA KARTLÄGGNINGEN	41
4.3.1 De beskrivna elementen	41
4.3.2 Begränsningar i upplevelsen	46
5. <u>AVSLUTNING</u>	49
5.1 HUR UPPLEVER ANVÄNDARE BORGHOLMS TÄTORT	49
5.1.1 Utgår från en stark koncentration	49
5.1.2 Platsens starka uppdelning	50
5.1.3 Medvetenhet visar mångfald	50
5.2 HUR KAN KUNSKAPEN ANVÄNDAS FÖR ATT FÖRSTÄRKA UPPLEVELSEN AV BORGHOLMS TÄTORT	51

5.2.1	Medvetandegör obalansen	51
5.2.2	Förstärk distinkta element i navet	52
5.2.3	Skapa mötesplatser för stadens sociala kontext	53
5.2.4	Belys helheten genom att uppmärksamma barriärerna	54
6.	<u>REFERENSLISTA</u>	55
6.1	SKRIFTLIGA KÄLLOR	55
6.2	MUNTLIGA KÄLLOR	56
6.3	FIGURER	56

FIGURER OCH TABELLER

Tabell 1. Presentation av informatörer

Figur 1. Bakgrundskarta Borgholm

Figur 2. Sammanställning av informatörernas tre första målade steg på sin mentala karta.

Figur 3. Redogörelse av de permanentboende utanför tätortens markeringar vid efterfrågade element

Figur 4. Redogörelse av de permanentboende i tätortens markeringar vid efterfrågade element

Figur 5. Redogörelse av de fritidsboende utanför tätortens markeringar vid efterfrågade element

Figur 6. Redogörelse av de fritidsboende i tätortens markeringar vid efterfrågade element

Figur 7. Sammanställning av informatörernas beskrivning av begränsningar

Figur 8. Sammanställning av informatörernas markeringar vid förfrågan om mötesplatser

Figur 9. Jämförelse av figur 3 och 5.

1. INLEDNING

År 2016 fyller Borgholms stad 200 år. Då har Samhällsbyggnadsförvaltningen fått i uppdrag att ta fram förslag på projekt vilket eller vilka kan stärka Borgholm stads identitet där författaren, i samarbete med Borgholms kommun inleder projektet genom denna studie.

Projektet är i linje med det alltmer ökade intresset för platsers identitet som en konsekvens av globala, ekonomiska och sociala processer under senare delen av 1900- talet. Arbetet med att aktivt lyfta fram unika kvalitéer på en plats är en viktig aspekt i den rumsliga konkurrensen mellan städer och kommuner då en väl kulturellt bevarad och levande plats lockar kapital (Relph 1996:906). Det har således blivit värdefullt att investera i en plats identitet vilken allt oftare konstrueras genom kampanjer förmedlade av planerare, politiker eller kommunikatörer i syfte att skapa ett starkt varumärke. Det här beskrivs skapa ett glapp mellan den konstruerade identiteten och den upplevda identiteten då arbetet i den rumsliga konkurrensen förkortar tiden för eftertanke och ökar risken för genvägar i jakten på det unika. Blir glappet för stort förlorar identiteten trovärdighet (Dotte 2013). Relph förespråkar därför att en plats måste undersökas genom de människor som verkar på platsen för att betona och kartlägga den upplevda identiteten, således undersökas genom de sociala fenomen som innefattar en plats (Relph 1996:906).

Stadsarkitekten Leo. Eriksson är en utav de personer som ansvarar för projektet kring Borgholms 200 års jubileum. Han beskriver att det som kännetecknar Borgholms stad idag, som den turistort den är, är det nätverk av människor som verkar i staden i olika starka koncentrationer under året. De två uppenbara grupper av användare av Borgholm stad är permanentboende samt tillfälligt boende i Borgholms kommun. Ska dessa två grupper delas in ytterligare identifieras övergripande fyra olika grupper (Eriksson 2014).

Boverket (2008:19) belyser, i linje med Eriksson att permanentboende och fritidshusboende har olika intressen i den miljön de lever i. Fritidshusägare som exempelvis idealiserar landsbygden kanske önskar att samhället utvecklas småskaligt, medan permanentboende snarare ser de funktionella bristerna i ett småskaligt utvecklande. Boende etableras med olika förväntningar och bilder beroende på hur de använder platsen, vilket ger uppkomst till konflikter. Det skapar samtidigt konsekvenser där möjligheter till löpande, sociala verksamheter av året runt karaktär försvåras. De beskriver också hur den typen av omvandling hotar platsens kultur att elimineras när den ändrar så stark karaktär till att endast förknippas med sommar och rekreation (Glesbygdverket 2001:5).

Konflikten försvårar möjligheten att undersöka Borgholm som plats liksom det mer generella fenomenet av ökade rörelser av information, bilder och produkter. För även i de mest lokala miljöer kan människor idag välja och vraka av ett större igenkännande utbud.

Det här beror på att globaliseringen som ett resultat har komprimerat plats, tid och kultur vilka nästintill erbjuder likvärdiga föreställningar oavsett vilken plats som undersöks (Relph 1996:917). Ett resultat av globaliseringen är den större osäkerheten kring begreppet plats och hur vi relaterar till det. I all rörelse och konstant förändring, går det att bibehålla en känsla av plats?

Relph beskriver hur vi i nutida planering har skapat en obalans i den rumsliga identiteten då lokala processer är påverkade av globala influenser vilka har ett övertag i det moderna stadsrummet (*ibid.*:920). Det här går i linje med Doreen Masseys teori som belyser att en specifik plats idag formas av den förändrade ordningen av internationella rumsliga relationer. Det innebär att plats skapas av fler än de som dagligen använder den, vilket beskrivs vara en ny radikal transformation i platsers utveckling. Således är plats en process då den kontextualiseras genom de sociala relationerna vilka innefattar känslor, föränderliga över tid. För i de sociala relationerna uppkommer konflikter om vad platsen har varit, vad den är och vad den förväntas bli. En plats innefattar därför inte en singular identitet utan bör ses som konstant reproducerad. Genom att undersöka plats genom dess nätverk av sociala relationer i ett större intersektionellt geografiskt perspektiv, integreras det globala med det lokala (Massey 1994).

Om plats erkänns som ett fenomen av mänsklig erfarenhet krävs en omadressering av platsens betydelse genom ett inledande fokus på människan som använder platsen och vilken kan förmedla berättelser. Om samhällsbyggare inte når människors känslor nås inte identitetsbyggande mekanismer. Kevin Lynch menar att varje individ bär på en egen uppfattning om en plats men att denna uppfattning ofta överensstämmer med andra människors uppfattning. Det är dessa gruppbilder, enligt Lynch, som samhällsplanerare borde intressera sig av om de vill utveckla optimala miljöer med hänsyn till de många människor som använder platsen (Lynch 1960:7).

1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

Kommunen önskar uppmärksamma Borgholms identitet kopplat till 200 års jubileumet 2016. Denna uppsats är därför ett samarbete med Borgholms kommun och kommer verka som en förstudie inför kommande arbete med Borgholm 2016 för att ta reda på hur ett identitetsförstärkande projekt kan formuleras.

Genom att ta hänsyn till de många berättelser som innefattar en plats tas hänsyn till platsens sociala rumsliga nätverk vilket innebär att en plats inte har en singular identitet utan flera. Således kommer studien undersöka hur de olika identifierade användarna, vilka Eriksson nämner ovan, upplever Borgholm vilket möjliggör en diskussion om i vilken grad dessa användare är samstämmiga i sin upplevelse av Borgholm och vad eventuella skillnader beror på. Diskussion kan sedan verka som grund för huruvida den totala upplevelsen av Borgholm kan förstärkas, alltså hur de gemensamma gruppbilderna kan bli mer lika varandra och således verka som underlag för att formulera ett identitetsförstärkande projekt.

Följande frågor kommer därför verka i studien:

- Hur upplever de olika identifierade användargrupperna Borgholms tätort?
  - Vilka element framhävs av de olika användarna i berättelsen om Borgholm?
  - Vilka begränsningar beskrivs generera de olika gruppernas möjlighet att uppleva platsen?

- Hur kan denna kunskap användas för att förstärka upplevelsen av Borgholms tätort?

Författaren har valt att använda sig av två operationaliserade frågeställningar under arbetets första övergripande fråga. Dessa kommer således också besvaras genom huvudfrågan i avslutningen.

1.2 AVGRÄNSNING

Engagemanget från medborgare och tjänstemän är stort. En vinkel som präglat engagemanget till största del har varit den historia som är grunden för den turism som finns på ön idag samt det kulturarv som är ett resultat av den. Således kommer många fysiska objekt på tal och hur arbetet med dessa kan förstärkas. Det är därför viktigt att belysa att människan och hur hon upplever platsen är förstudiens viktigaste avgränsning. Samtidigt krävs en öppen avgränsning för vad begreppet uppleva innebär för att inte begränsa informatörernas redogörelse för sin berättelse. Dock har författaren valt att lyfta in två operationaliserade frågeställningar vilka kommer verka för att möjliggöra en analys av arbetets första huvudfrågeställning. Avgränsningen kommer delvis ske i processen då mönster går att framhäva från informatörernas samtal och kommer således göras genom rubricering i analysen och avslutningen.

Förstudien ska undersöka hur olika användare upplever platsen och ligga som en grund för det arbete som sedan ska påbörjas kring Borgholm 2016. Den kommer således inte lägga fram konkreta plan- eller gestaltungsförslag för projektet.

Arbetet kommer omfatta Borgholm som stad och identifierade användare av staden. Även om Borgholm starkt förknippas med Öland eller norra Öland (Borgholms kommun) kommer syftet vara att redogöra för upplevelsen av Borgholms tätort. Arbetet kommer därför inte undersöka kopplingar till bredare platsidentifikationer. Arbetet kommer heller inte att ge förslag på marknadsföringsstrategier utan ytligt diskutera vikten av marknadsföring i dagens konkurrerande rumsliga klimat som bakgrund till ämnets relevans.

1.3 BEGREPPSDISKURS

Främst är det svårt att överhuvudtaget använda sig av begreppet identitet eftersom det är en individuell tolkning och betyder överensstämmelse eller likhet (Sjögren 2010:294). För vad som överensstämmer eller liknar beror till stor del på den individuella referensramen. Författare har därför valt att helt utesluta begreppet identitet och istället valt att diskutera användningen av andra begrepp.

I teorimaterialet behandlas många termer kopplat till identitet, bland annat bilder, känslor, uppfattningar, unika kvalitéer och mening. Den mest använda är *känsla*, i form av Edwards Relphs *känslan av en plats*. Känsla är något som upplevs, som en person känner eller förstår sig på (*ibid.*:377). Dock kan känsla begränsas då begreppet inte kräver att sättas i ett sammanhang. För det kan vara svårt att säga vad det är som skapar en specifik känsla där ett svar som ”det bara känns så” är godtyckligt. Begreppet *bild* bör därför sättas i relation till känsla då det bland annat betyder skildring (*ibid.*:87). Att låta en person beskriva bilden av Borgholm sätter definitivt platsen i ett sammanhang men risken finns att bilden utesluter de viktiga värdena som känsla innefattar.

Således bör ett begrepp användas som innefattar delar av både känsla och bild. Uppfattning betyder förmågan att förstå eller bedöma något, att ha en föreställning (*ibid.*:741) vilket sätter krav på att det som känns har ett bildligt sammanhang. Dock kan en personlig uppfattning till stor del vara påverkad av andra människor. Nära relaterat till uppfattning är verbet uppleva vilket är det begrepp som författaren har valt att använda sig av då det betyder att vara med om, pröva på, känna, reagera och uppfatta (*ibid.*:741) vilket i relation till fenomenet som studeras, Borgholms stad, efterfrågar det som önskas kartläggas.

2. LITTERATURDISKURS

2.1 ATT FÖRSTÅ PLATS

2.1.1 Introducerande diskurs

Plats definierades och sågs historiskt som rumsliga koordinater, ett fysiskt ramverk på en abstrakt lokalisering. Dock benämndes *plats* redan i det klassiska Grekland av filosofen Platos som *ett kärl av former, krafter och känslor*. Definitionen föreslår att en plats är en interaktiv miljö som beror på de influenser som verkar inom den. I och med globaliseringen har diskursen om plats fått stor uppmärksamhet där flera teoretiker går i Platos linje och beskriver plats som ett existentiellt fenomen snarare än som ett geografiskt objekt (Relph 1996:907).

I det vardagliga livet kan vi beskriva vad en plats betyder, även om vi inte upplever platsen likadant. För våra levda erfarenheter rationaliseras i en ontologisk grund vilket gör att vi tar plats för givet. Vad som gör att vi förstår plats vardagligt är känslan av den. Hur vi förstår den akademiskt är desto svårare. För strukturella tänkare är platsers betydelse en form av diskurs utan egentlig mening. Den försöker problematisera konceptet identitet och visa på dess svårigheter genom att undersöka de sociala konstruktionerna på en plats. Diskursanalyser är dock ineffektiva i arbetet att förstå en plats. Att beskriva en plats i textformat reducerar den och avlägsnar känslan av platsen från den ontologiska grunden. Dock kan ett starkt ontologiskt fokus också verka negativt då känslan av en plats kan vara för starkt rotad i historia och nationalism (Dovey 2010:4).

Doreen Massey, i motsats till ontologin, beskriver hur vi bör undersöka plats genom en öppen, global och progressiv känsla av den. När ontologin önskar rama in en plats betydelse och skydda den genom att skapa en singular fast och statisk identitet formulerad av vad som är utanför förespråkar Massey platsidentitet som provisoriskt och löst. Plats bör undersökas utåtseende, definierad av de många olika historier samt identiteter som innefattar platsen. Dock kan ontologi inte helt separeras från platsen. Även om försök skulle göras skulle samma kroppar och samma rum fortsätta verka på samma sätt (*ibid.*:5).

2.1.2 Platsmarknadsföring

Neoliberalismen som politisk riktning ser, enligt Philo och Kearns författare till *Selling places*, möjligheterna i den rumsliga konkurrensen att utveckla platser som kan verka i nätverket av kapital. Genom att skapa en intressant plats för investerare och turister vilka kan placera sitt kapital i platsen, stärks den lokala ekonomin. Det ökade intresset för platser beror därför, till stor del på att det har blivit värdefullt att investera i lokal identitet (Philo och Kearns 1993:19). I ekonomiska termer innebär det att värdet på unika platser har ökat vilket betonas i den allt större diskursen kring platsmarknadsföring. Platsmarknadsföring handlar därför om att skapa ekonomisk tillväxt snarare än att bevara lokal integritet då platsen kommersialiseras

i försök att säljas. Det här tar ofta uttryck genom en kampanj som är förmedlad av planerare, politiker eller kommunikatörer i syftet att skapa ett starkt varumärke (Relph 1996:918). Genom att framhäva historiska traditioner, livsstilar eller särskilda konstgenrer kopplade till platsen kan dessa framhåvas i syfte att skapa en mer attraktiv bild av platsen. Dessa kan dock i själva verket vara löst rotade men lyfts, trots det, fram för att de skapar en bild man *önskar* beskriva. Risken med denna process är att människorna som verkar på platsen inte känner igen den bild som marknadsförs (Philo och Kearns 1993:3).

Dessutom har möjligheten att konstruera platser rika på lokal identitet gått förlorad för den allt mer homogena utvecklingen vi ser i form av exempelvis varuhus och kommunikationscentraler. Massproduktion, global handel och teknologi har progressivt minskat de lokala företeelserna. Problemet är inte att utvecklingen är fysiskt homogen utan att den *känns* likadan oavsett vilken plats som tas i hänsyn. Lokaliseringen har minskat i takt med att platslöshet har ökat (Relph 1996:914).

Den postmoderna stadens marknadsföring visar på de olika sätt som planerare och styrande aktörer kan leka med det kulturella och historiska arvet för att sälja platsen till investerare och turister. (Philo och Kearns 1993:24). Glappet mellan konstruerad identitet och upplevd identitet är ofta resultatet av att platsen kommersialiseras. Blir glappet för stort förlorar identiteten trovärdighet. Diskursen belyser vikten av att förändra platsen till det bättre i hänsyn till de kvaliteter som användarna identifierar platsen med. Lika lyckat ekonomiskt det är att skapa ett starkt varumärke kring en plats, lika förödande kan det vara för social tillväxt när stigmatiserade bilder blir sanning för användare som inte känner igen de berättande bilderna. Kampen om de värden som ses attraktiva i den rumsliga konkurrensen förkortar tiden för eftertanke och risken för genvägar ökar i jakten på det unika (Dotte 2013).

2.1.3 Progressiv känsla av plats

Elektronisk information, bilder och handelsvaror är utspridda på en mängd olika platser samtidigt vilket suddar ut det lokala. Även i de mest lokala miljöer kan människor idag välja och vraka av ett större igenkännande utbud. Den globala kulturen har skapat en komprimering av plats, tid och kultur som nästintill erbjuder likvärdiga föreställningar oavsett vilken plats som undersöks (Relph 1996:917). Ett resultat av globaliseringen är den större osäkerheten kring begreppet plats och hur vi relaterar till det. I all rörelse och konstant förändring, går det att bibehålla en känsla av plats?

En reaktion på globaliseringens påverkan på plats har därför varit att plats i sig själv ses som en nödvändighet. Människan behöver en fast förankrad identitet i all rörelse och förändring där en stark känsla av en plats kan generera den här stabiliteten. Dock är den här typen av reaktion en romantiserad undanflykt från den verkliga världen då det säger att tid är lika med rörelse medan plats är likställd som statisk (Massey 1994).

Istället bör vi tänka oss vyn där vi inte bara ser det globala nätverkets fysiska rörelser utan även de sociala relationer, alla länkar mellan människorna som verkar i det. I dessa länkar fyller vi sedan på med människors olika upplevelse av globaliseringen, komprimeringen av tid och rum. Vissa människor är en stor del av den, verkar i den och kan till och med påverka den medan andra är i en sluten ände. Då ser vi hur geografin av de sociala relationerna förändras. Enligt Massey är det först ur det här perspektivet som vi kan förstå en plats. Hon

belyser det genom antagandet om att en innerstad inte bara förstås genom att undersöka innerstaden utan att den måste sättas i perspektiv till den yttre världen (*ibid.*).

Globaliseringens påverkan på den kulturella historien och de politiska gränserna försvårar en lokal anpassning. Om detta ignoreras ökar den allt djupare obalansen mellan det lokala och det globala, som ett resultat av abstrakta globala processer, då vi kommer bli förledda att förvänta oss det uppenbara i platsen (Relph 1996:915). Således menar Relph att, i enlighet med Massey, för att kunna skapa en nödvändig balans på en plats krävs det att plats samt platslöshet förstås i ett gemensamt sammanhang (*ibid.*:913).

För det är just konstruktionen av de sociala relationerna, hur människor möts och hälsar på varandra som gör en plats unik. En plats bör därför undersökas genom dess nätverk av sociala relationer i ett större intersektionellt geografiskt perspektiv. I en extrovert undersökning inkluderas en medvetenhet om platsens nätverk med världen, vilken i sin tur integrerar det globala med lokala. Plats är därför en process, om den kontextualiseras genom de sociala relationerna vilka innefattar känslor, föränderliga över tid. I de sociala relationerna uppkommer konflikter om vad platsen har varit, vad den är och vad den förväntas bli. En plats innefattar därför inte en singular identitet utan bör ses som konstant reproducerad. Konflikter och olika intressen skapar en mångfald av platsers unika karaktärsdrag vilka måste tas i beaktning i en gemensam kontext. Att identifiera en plats genom gränser är därför inte nödvändigt då platsen kan bero lika mycket på det som är utanför som den kan bero på platsen i sig själv (Massey 1994).

En specifik plats formas därför av den förändrade ordningen av internationella rumsliga relationer. På så sätt skapas platsen av fler än de som dagligen använder den, vilket beskrivs vara en ny radikal transformation i platsers utveckling (Relph 1996:917).

På en plats går det att finna både insiders och outsiders. Insiders kännetecknas av att känslan för platsen beror på vetskapen om att de känner igen andra insiders samt blir igenkända. Dessa till skillnad från outsiders vilka är frånkopplade platsen och identifierar den genom platsens ytliga karaktärsdrag. En besökare eller tillika turist är kategoriserad som en outsider (*ibid.*:911). En plats måste ses i hänsyn till både den objektiva karaktären men också de subjektiva erfarenheterna. Oavsett vilket plats som undersöks kommer alltid lokala karaktärsdrag att identifieras men även globala influenser. Lokala aspekter ses ofta som attraktiva, som en *plats*, medan global och generell inverkan ses som *platslös* och oattraktiv. Vi måste se till den tid vi lever i och inse att dessa karaktärsdrag innefattar varandra idag, det lokala i det globala och det generella i det specifika. Det lokala skapar distinkтивitet medan det generella hjälper outsiders att göra platsen begriplig (*ibid.*:913).

2.2 ATT UPPLEVA PLATS

Plats är idag ändligt föränderligt, svårdefinierat samt svårkategoriserat och öppet för tolkning vilket gör att det krävs ett flexibelt tankesätt för att kunna förstå hur vi upplever en plats (*ibid.*:907).

2.2.1 Angreppssätt

Det latinska namnet för känslan av en plats är *Genius Loci*. Begreppet har till stor del att göra med de estetiska aspekterna på en plats då *Genius Loci* beskrivs vara *känslan som uppstår av de*

unika kvalitéer som en plats innebar (ibid.:909). Begreppet beskriver hur identitet går att konstruera genom urban design. Idén syns i många städer där exempelvis flaggskepp sätter en stad eller en plats på kartan. Trots att det går att känna igen en plats genom en stark karaktäristisk byggnad är det svårt att identifiera hur den karaktären går att reproducera (*ibid.:910*). Således är det inte byggnaden på platsen som påverkar oss utan våra sinnen. Alla människor påverkas också annorlunda beroende på vilka förutsättningar vi har att kunna samt vilja uppleva platsen, exempelvis beroende på kön och social status. En ekonomiskt starkare grupp kan söka sig till platser med en särskild känsla medan de med mindre kapital får utgå från de platser där de har råd att vistas (*ibid.:911*). Relph betonar istället att samhällsutvecklare bör skydda de distinkta platser som redan existerar och sedan låta Genius Loci få växa fram med tiden (*ibid.:910*).

Kevin Lynch menar att en levande och integrerande miljö är kapabel att skapa en stark identitet vilket betyder att det fungerar som en social funktion då den hanterar råmaterial och skapar symboler, kollektiva minnen och möjligheter för människor att kommunicera. Tydliga karaktärsdrag skapar en stark betydelse för den mänskliga upplevelsen (Lynch 1960:4).

Fredrik Dotte menar att en plats identitet är summan av de känslor kring platsen som vi som enskilda människor bär inom oss. Desto mer samstämmiga dessa känslor är desto starkare blir identiteten på platsen, oavsett om känslorna är positiva eller negativa (Dotte 2013). Lynch argumenterar likt Dotte och menar att varje individ bär på en egen uppfattning om en plats men att denna uppfattning ofta överensstämmer med medlemmar vilka är kategoriserade i samma grupp. Dessa gruppbilder är de, enligt Lynch, som samhällsplanerare borde intressera sig av om de vill utveckla optimala miljöer till hänsyn till de många människor som använder den (Lynch 1960:7). Användaren måste inneha en aktiv roll i upptäckandet av platsen och ha en kreativ del i skapandet av en platsidentifikation (*ibid.:6*).

2.2.2 Tillvägagångssätt

Relph menar att det är viktigt att vi blir medvetna om den obalans som uppkommer i en plats identitet som utvecklats utifrån abstrakta globala processer genom att finna nya metoder för hur vi återinför lokal integritet och således ansvarstagande. Vad som därför krävs är en bred och kritisk inställning vilket ger kunskap om platsen som är diversifierad och i ständig förändring (Relph 1996:921).

Då en plats är ett fenomen av mänskliga erfarenheter krävs en omadressering av platsens betydelse genom ett inledande fokus på individnivå för att förmedla berättelser och ta tillbaka platsens värde. Detta bör förhoppningsvis i sin tur leda till att platsen kan göras med distinkta kvalitéer. Genom simultana individuella uppfattningar kan en grund skapas som återuppväcker fokus på en plats. Denna grund bör sedan länkas till planerare som med metoder kan översätta identiteten och på så sätt förstärka den så att en plats får en anledning till att upplevas. Genom design kan lokal karaktär förstärkas liksom de naturliga processerna i miljön. Dock är det viktigt att vara medveten om att en plats inte bara är material utan främst upplevelse och mening. Således bör urban design även betyda att dessa känslor förstärks (*ibid.:919*).

Det krävs ett aktivt deltagande av användare av platsen så att planerare har en möjlighet att skapa meningsfulla platser, vilket ofta är den kritik vilken planerare möter. Genom att låta människorna som använder platsen vara en del av processen kommuniceras identifikationen

i strukturen så att dessa platser kan skyddas och utvecklas. Dock betonas vikten av att i arbetet med att balansera krafterna vara medveten om svårigheten i att finna lokala lösningar på problem uppkomna av icke lokala processer. De icke lokala processerna verkar ha ett övertag för det som lokalt opererar i en mindre skala (*ibid.*:920).

Dotte beskriver att kunskapen om var, hur och vem som formar identiteten på en plats är avgörande för den som vill förstå platsers identitet och konsekvenserna av förändringar, nödvändig för de som vill bygga staden. Om samhällsbyggare inte når människors känslor nås inte identitetsbyggande mekanismer. Det är igenom förståelse och acceptans inom människor som bilderna översätts till platsidentitet (Dotte 2013).

3. METODAVSNITT

3.1 FENOMENOLOGI

Då plats är ett fenomen av mänskliga erfarenheter krävs en omadressering av platsens betydelse genom ett inledande fokus på människan och hennes förmåga att förmedla berättelser och ta tillbaka platsens värde. Således kommer denna studie använda sig av ett fenomenologiskt fokus vilket belyser mänskliga erfarenheter. Ett fenomen upplevs och erfars direkt utan att nödvändigtvis förstås genom analys, teoretisering eller föreställning. Ett fenomen är något som behöver förklaras, något vi är medvetna om men som endast är bekant för oss. Infallsvinkeln betraktar människor som kreativa uttolkare av händelser då människor bokstavligen förstår sin värld genom sina handlingar och tolkningar (Denscombe 2009:111).

Fenomenologin beskrivs sakna vetenskaplig stränghet då den inte bygger på kategoriseringsprocesser, kvantifiering, abstrahering och teoretisering. Dock ger den istället en möjlighet att skrapa under den sociala verklighetens ytliga aspekter och försöker återspegla den sociala världens komplexitet, vilket inte är möjligt genom en kvantitativ undersökning (*ibid.*:120). Den fenomenologiska kunskapssynen lämpar sig därför vid undersökning av högst lokala och konkreta fall vilket i sin tur försvårar möjligheten att generalisera analysen av materialet vilket väcker frågan om representativitet (*ibid.*:122).

Fenomenologin får viktiga konsekvenser för samhällsforskningen då den studerade gruppens tankar och idéer hamnar i centrum för undersökningen. Infallsvinkeln ses därför som besläktad med humanistiska forskningsperspektiv som är benägna att ge vanliga människor och deras vardagsresonemang en högre status i forskningen (*ibid.*:112).

3.2 LITTERATURSTUDIE

Fenomenologisk forskning har kritiserats för att fokusera för mycket på vardagliga, rent triviala ting oviktiga för vetenskapen att undersöka. Därför har komplexiteten kring ämnet som undersökts lyfts fram tydligt i en litteraturdiskurs för att övertyga läsaren om betydelsen av studien (*ibid.*:122). Undersökningen har således byggts på olika teorier som på ett tillfredställande sätt inrymmer situationens komplexitet (*ibid.*:114).

Litteraturen bygger till största del på *Companion Encyclopedia of Geography* där Edward Relph har bidragit med ett kapitel med titeln *Place* kring just platsidentitet och dess utveckling inom planeringsfrågor. I övrigt har författare som Chris Philo och Gerry Kearns, Doreen Massey, Kevin Lynch och Kim Dovey behandlats. Den breda diskursen visar disciplinens komplexitet men är nödvändig då den ger oss en god förståelse för ämnet. Forskaren har

kontrollerat texternas validitet genom att granska dess trovärdighet, dess innehåll och dess representativitet (*ibid.*:301). Alla texter anses valida.

3.3 FÖRFATTARENS PÅVERKAN

Det är viktigt att inledningsvis belysa problematiken kring att bedriva forskning objektivt, särskilt i detta fall då författaren sedan innan har en relation till ämnet som studeras. Det innebär att författaren har en egen bild av platsen som ska undersökas och kan kategoriseras in i en av de grupper Eriksson presenterade i inledningen. Dock har författaren inte tidigare arbetat med frågor likt de som ska besvaras i detta arbete vilket stärker möjligheten att bedriva studien objektivt. Författaren har heller inte någon förförståelse för eventuella svar på arbetets frågor, förutom utifrån sin egen upplevelse av platsen, då ingen tidigare forskning har gjorts likt denna i Borgholm.

Syftet med fenomenologin är att presentera erfarenheterna på ett sådant sätt som är troget originalet vilket är förenat med förmågan att se saker genom andras ögon, således utgör forskaren den huvudsakliga resursen i arbetet. Möjligheten att stänga av förhandsantaganden om hur ting fungerar är därför en nödvändighet för att på ett rättvist sätt kunna undersöka det. Författaren har därför en viktig uppgift i att vara reflekterande och självmedveten om problematiken, särskilt i och med relationen till objektet som ska undersökas (*ibid.*:122).

Vad som dessutom kan ses problematiskt i arbetet är att författaren har valt att samarbeta med Borgholms kommuns samhällsbyggnadsförvaltning där författaren hade sin praktik under våren 2014. Det kom då att bli ett ömsesidigt intresse att formulera studien utefter önskemål från förvaltningens planavdelning. Samarbetet berodde dels på att det gav författaren en möjlighet att förlänga tiden för sin praktik men även då det gav utrymme nog att genomföra mötena i den omfattning det krävde, vilka presenteras nedan. För att arbetet trots samarbetet skulle bedrivas objektivt fick författaren därför, högst självständigt formulera frågor kopplade till Borgholms 200 års jubileum. Arbetet bör därför inte ses som ett beställningsarbete då betoningen från början låg på att författaren skulle genomföra studien utifrån frågor den fann intressanta att arbeta med. Plangruppen i Borgholm har haft insyn i processen men inte i en sådan grad att de på något sätt har påverkat arbetets riktning eller innehåll.

3.4 METODVAL FOKUSGRUPP

För att undersöka plats krävs, liksom ovan beskrivet ett fokus på individnivå vilken kan förmedla berättelser. Undersökningen kräver därför ett aktivt deltagande av användare av platsen. Kerstin Lundberg och Christina Hjorth har skrivit en handbok i Cultural Mapping vilken är en metodbok för att beskriva de kulturella resurserna på en plats. Genom en kartläggning är syftet att ta reda på vad som är karaktäristiskt för ett område och människors upplevelser av den och den kultur som finns där. De menar att invånarna i ett samhälle utgör en kollektiv kunskapskälla och föreslår därför att en kartläggning av människors upplevelse av en plats ska göras genom samtal vilket lämnar öppningar för nya teman och spår. I jämförelse är nackdelen med exempelvis enkätundersökningar att informatörens redogörelse begränsas då det utelämnar möjligheten för den svarande att beskriva hela sin verklighet då frågor och svar redan är förutbestämda (Lundberg och Hjorth 2011: 22-23).

Ett exempel på samtal där människor får chans att redogöra sin berättelse är genom fokusgrupp. Metoden syftar till att skaffa en bred känsla för frågor och hur de är kopplade

till skilda grupper. Fokusgrupp som forskningsmetod ger möjlighet att undersöka attityder, uppfattningar, känslor och idéer inom ett speciellt ämnesområde särskilt användbar när samstämmighet och upplevelser ska undersökas i en bred grupp beträffande ett särskilt ämne (Denscombe 2011:239). Eftersom arbetet ämnar undersöka en bred grupps upplevelser och vad som skiljer hur de ser platsen, krävs det att en grupp med en särskild mångfald tas i hänsyn i det empiriska materialet. Således har en fokusgrupp satts samman med syfte att samla de olika användarna av Borgholm och gemensamt diskutera hur de upplever platsen.

3.4.1 Urval

Genom att definiera de olika grupper som använder Borgholm kan dessa sedan rekryteras och således sammanföras till en enhet. Studien kommer då, utifrån den möjligaste bredd diskutera hur Borgholm upplevs och således ta hänsyn till de många olika berättelser som platsen innefattar. Därför ses det lämpligt att avsiktligt välja ut deltagare som innehar olika uppfattningar om ämnet vilket garanterar skillnader i hur platsen upplevs. Användningen av kvoter handlar helt enkelt om att försäkra sig om att det finns lämplig bredd i de åsikter och erfarenheter som kommer till uttryck i forskningen. Förutom att identifiera relevanta grupper för undersökningen bör även kvoterna vara inriktade på åldersgrupper och kön (*ibid.*:242). Detta för att få med en så bred representerad målgrupp som möjligt.

De två uppenbara grupper av användare av Borgholm stad är permanentboende i Borgholms kommun samt tillfälligt boende i Borgholms kommun. Ska dessa två grupper delas in ytterligare definierar Eriksson, stadsarkitekt i Borgholms kommun att det finns fyra olika grupper av användare av staden. Inom den första gruppen, permanentboende, finns det de som bor utanför Borgholm tätort och de som bor i Borgholm stad. I den andra gruppen, de tillfälligt boende, finns det de som viss tid bor inom Borgholms tätort eller i Borgholms kommun samt de som tillfälligt vistas i Borgholms kommun, turister (Eriksson 2014). I denna studie bör det övervägas vilka grupper som bidrar med den nödvändiga kunskapen för att kunna svara på arbetets frågor där de tre första grupperna ses som relevanta representanter.

I arbetet kommer därför ovan beskrivna användare av Borgholm stad klassificeras och användas på följande sätt:

1. Permanentboende i Borgholms tätort
2. Permanentboende utanför Borgholms tätort
3. Fritidsboende i Borgholms tätort
4. Fritidsboende utanför Borgholms tätort

Gruppens storlek innefattas av både fördelar och nackdelar oberoende om den är stor eller liten. En större grupp innebär mer insamlad data vilket kan visa på mer relevanta och generaliserbara svar. Dock kan det vara praktiska fördelar med en begränsad gruppstorlek vilket forskaren bör vara medveten om när gruppen sätts samman (Denscombe 2011:240). Då denna forskning kommer vara en begränsad kvalitativ studie i fråga om tid kommer varje definierad grupp bestå av minst två personer. Antalet informatörer per grupp är definierade för att uppnå en relevant mångfald och en jämn bredd bland deltagarna som helhet.

Utifrån valet av metod bör resultatet inte ses som representativt för alla användare av Borgholms tätort, återigen betonat i och med den individuella berättelsen. De olika informatörerna som deltar i fokusgruppen har rekryteras och sammanförts till de olika

kategorierna endast på grund utav en gemensam nämnare, tillhörighet till ovan nämnda klassificeringar. Vad denna metod genererar är dock en noggrann granskning av informatörernas berättelse vilket kan verka som en inledande grund då resultatet ger oss indikationer för fortsatt arbete.

Lundberg och Hjorth belyser att forskaren i inledande stadie ska lägga stor vikt vid att informera och förankra arbetet. Processen ska vara transparent, demokratisk och öppen samt erbjuda möjligheter till deltagande (Lundberg och Hjorth 2011:20). En del i den demokratiska processen är dessutom att låta människor få insyn i arbetet. Det här kan göras genom att förmedla via hemsida, tidning samt anslag under arbetets gång (*ibid.*:24). Arbetet inleddes därför med att sprida informationen om sökandet efter informatörer genom föreningar, anslagstavlor, sociala medier, nyhetsmedier och kommunens hemsida. Spridningens syfte var, liksom syftet med fokusgruppen att nå en bred grupp vilket genomfördes genom att nå ut på många olika forum.

Deltagarna tog själva kontakt med forskaren vilken beslutade om den intresserade bidrog med en relevant representation eller en tillräcklig bredd till gruppens kontext. Forskaren valde i första hand deltagare efter i vilken ordning anmälan kom in. Två av de fyra grupperna, de som inräknades till *i tätorten*, kom att fyllas snabbt där flertalet nekades deltagande då kvoten redan var fylld. När en viss struktur började utmynnans i gruppen kom dock forskaren att aktivt leta efter representanter för att möjliggöra bredden.

I och med sökandet efter en bred deltagarskara är resultatet inte beroende av varje individ i sig. Således finns det heller inget syfte att presentera varje enskild deltagare då dessa verkar som vilka individer som helst i fenomenets kontext. Informatörerna presenteras därför anonymt, där de är refererade genom en innan förutbestämd bokstav, se tabell 1.

Totalt rekryterades 12 personer till fokusgruppen där fyra personer karaktäriserades som permanent boende i Borgholms tätort, vilket var den gruppen med flest representanter. Dock verkade en deltagare som nyinflyttad och dessutom i tjugofem års åldern vilket genererade ett viktigt komplement till gruppen som helhet. De andra grupperna bestod av två till tre personer. Åldern på gruppen sträckte sig mellan 17 till närmare 70 år, där tre deltagare var under 25 år. Gruppen bestod av fler kvinnor än män, majoriteten var dock inte överlägsen så fördelningen måste ändå ses som jämn i relation till antalet. I och med rekryteringen av fokusgruppen hade alla informanter en bakgrund till undersökningen och därmed även en orientering om vad gruppen som enhet skulle komma att behandla.

Tabell 1. Presentation av informatörer

Permanentboende utanför Borgholms tätort	<p>Informatör A – Boende söder om Borgholm och verkar idag inne i Kalmar. Informatören flyttade till Borgholm för mindre än fem år sedan och bodde tidigare i Borgholms tätort.</p> <p>Informatör B – Uppvuxen norr om Borgholm men har verkat i tätorten under hela sin studietid, från dagis till högskolan. Veckopendlar idag till Kalmar där informatören bedriver gymnasiestudier.</p> <p>Informatör C – Är uppvuxen på Öland</p>
--	---

	sommartid och har i vuxen ålder spenderat alla storhelger på ön. Bor sedan 1,5 år tillbaka permanent norr om Borgholm och verkar inne i tätorten.
Permanentboende i Borgholms tätort	<p>Informatör D – Uppvuxen i Borgholms tätort och har verkat i staden i hela sitt liv. Arbetar i grannorten Köpingsvik.</p> <p>Informatör E – Uppvuxen i Borgholms tätort men har bott i andra delar av Sverige från och till. Är idag åter bosatt i staden där hela informatörens familj verkar.</p> <p>Informatör F - Uppvuxen i Borgholm och flyttade från tätorten vid 16 års ålder för studier i Kalmar och sedan universitetsstudier på annan ort. Är nu åter bosatt i Borgholm och arbetar i Kalmar.</p> <p>Informatör G – Informatören är precis nyinflyttad till Borgholm från Växjö. Veckopendlar i den mån det går tillbaka till Växjö över helgerna.</p>
Fritidsboende utanför Borgholms tätort	<p>Informatör H - Sommaröläkning sedan barnsben från ett område strax norr om Borgholm. Informatören bor annars i Stockholm där den verkar men kan spendera mycket tid på Öland i och med ett flexibelt jobb.</p> <p>Informatör I - Sommaröläkning sedan barnsben från norra Öland. Växte upp i Stockholm men flyttade tillsammans med sin familj till Kalmar som tonåring.</p>
Fritidsboende i Borgholms tätort	<p>Informatör J – Fritidsboende sedan åtta år tillbaka vid området Sjöstugeviken. Bor och verkar annars permanent i Växjö.</p> <p>Informatör K – Bor i området vid Sjöstugeviken, sedan 2003. Verkar annars permanent i Stockholm men har en flexibel arbetssituation som ger möjlighet att arbeta från Borgholm.</p> <p>Informatör L – Också boende vid Sjöstugeviken. Bor och verkar annars permanent i Växjö.</p>

3.4.2 Inledande tillvägagångssätt

För att svara på den första huvudfrågeställningen kom studien att inledas med att hålla intervjuer med var och en av deltagarna i fokusgruppen. Intervjuprocessen är i linje med en fenomenologisk inriktning och beskrivs som betydelsefull då den ger möjlighet att utforska frågor på djupet (Denscombe 2011:117). Intervjuerna verkar som en förberedande individuell kartläggning av upplevelsen av Borgholm där arbetets första operationaliserade

frågeställning också undersöktes, vilka element som framhövdes av de olika användarna. Grunden genererar ett mönster nödvändigt för att kunna undersöka skillnaderna mellan de olika gruppernas upplevelse. Om steget att hålla intervjuer utesluts i processen skulle informatörerna inte ha samma möjlighet att ge hela sin individuella berättelse då en sådan grundläggande kartläggning inte skulle få rum i ett större möte. Det är också viktigt att belysa att informatörerna troligtvis skulle påverkas av varandras berättelser och således inte redogöra sin egen upplevelse objektivt, medvetet eller omedvetet. Varje intervju inleddes med en kort presentation där bland annat frågan om ljudupptagning ställdes (Kvale 1997:120). Alla informatörer godkände ljudupptagning.

Kevin Lynch beskriver en metod där han kartlägger individens mentala bild av en plats (Lynch 1960:141). Informatören ombads därför, i linje med Lynch beskrivning av metod att måla Borgholm som en mental karta. Genom att utgå från ett tomt blad kom informatören inte att vara påverkad av någonting annat än sin egen upplevelse. Kartan användes sedan under resterande intervju där informatören fick markera objekt eller platser relevanta för berättelserna. Materialet har sedan sammanställts kategoriserat per grupp.

Intervjun genomfördes semistrukturerad, delvis som ett samtal men med en intervjuguide vilken koncentrerades till ett fåtal huvudfrågor. Intervjuguiden bestod mestadels av inledande frågor, som ”Berätta hur du upplever Borgholm?” samt sonderande frågor där forskaren sökte sondera innehållet utan att ange vilka dimensioner som ska uppmärksammas. Under hela intervjun kom även icke- förberedda uppföljningsfrågor att ställas samt att forskaren verkade i tystnad för att komma så nära informatörens totala redogörelse som möjligt. Frågorna var dynamiska och verkade för ett positivt samspel mellan informatören och forskaren i syfte att motivera informatören att tala om sina upplevelser och känslor (Kvale 1997:124).

Alla intervjuer, utom två, hölls i stadshuset i Borgholm då författaren hade tillgång till flera lokaler i huset. Trots att stadshuset har en stark politisk symbolik krävde frågorna en viss uppriktighet och därmed ett möte avskilt från andra åhörare. Således kom platsen att ses som bäst lämpad utav de alternativ som fanns att tillgå. De andra två intervjuerna hölls på ett bibliotek i Kalmar då informatörerna själva föreslog platsen. Författaren upplever att ingen av platserna har påverkat informatörerna märkbart.

3.4.3 Avslutande tillvägagångsätt

För att sedan skapa underlag för arbetets andra huvudfrågeställning kom de olika användarna att föras samman till en enhet, till en fokusgrupp. Således kom de att diskutera de två operationaliserade frågorna och jämföra varandras perspektiv med varandras för att kartlägga skillnader i upplevelser samt vad det var som begränsade möjligheten att uppleva elementen på samma sätt.

Mötet med fokusgruppen hölls med samma förutsättningar som intervjuerna, i stadshuset i Borgholm. De tolv deltagarna förväntades delta på ett möte och fick själva välja mellan två olika tillfällen. Fördelningen av antal personer blev jämn över de två tillfällena samt i gruppkategoriseringen.

Under både den inledande insamlingen av det empiriska materialet men också under den avslutande frambringades ny kunskap vilken genererade nya insikter. Mönster framhövdes

vilka gjorde att tonvikten förstärktes på vissa frågor som under processen lyftes fram som mer relevanta, medan andra tonades ner. De frågor som beskrivs som mer relevanta var de som flera deltagare lyfte fram i sin upplevelse av Borgholm när den individuella kartläggningen sammanfördes. De kom därför att starkast belysas i samtalet med gruppen.

Mötet inleddes med att forskaren presenterade resultatet från intervjuerna. Gruppen deltog i presentationen genom att diskutera, uttrycka reaktioner och fylla i varandras berättelser. Sedan delades deltagarna in i mindre grupper och diskuterade kring ett underlag. Diskussionerna avslutades sedan gemensamt i den större gruppen. Samtalet i fokusgruppen verkade än mer ostrukturerat än de enskilda intervjuerna då forskaren, förutom under den inledande presentationen, inte verkade i en aktivt styrande roll utan gav deltagarna en möjlighet att driva samtalet på egen hand. Att genomföra detta möte gav deltagarna en chans att samtala om fenomenet tillsammans och sätta sin upplevelse i relation till övriga deltagare vilket gav fördjupad insikt i de olika användarnas upplevelse.

3.4.4 Reliabilitet och validitet

Huruvida en intervju eller ett samtal är reliabelt beror på forskningsresultatets struktur vilket i sin tur beror på hur forskaren har valt att ställa frågorna. Om ledande frågor ställs, avsiktligt eller omedvetet förlorar resultatet sin trovärdighet då det kan inverka på svaren. Det är dock viktigt att forskaren strävar efter en balans i strukturen av forskningsresultatet då alltför stor tonvikt på reliabilitet kan innebära att resultat, vilket inte strikt passar inom strukturen, går förlorat, detta genom att medvetandegöra problematiken (Kvale 1997:213).

Frågorna bör vara lätta att förstå, korta och befriade från akademisk jargong (*ibid.*:122). Den intervjuguide som togs fram av forskaren prövades därför på fyra personer med olika bakgrund och relation till Borgholm. Dessa fick efter intervjun kritiskt utvärdera frågorna. Inför mötet med fokusgruppen hölls presentationen inför forskarens närmsta arbetsgrupp vilka gav förslag på förbättringar.

Validering berör hela undersökningens process och bör ses som en kvalitetskontroll. Validitet beskrivs hänföra sanningen och riktigheten i det som sägs. Ett giltigt och sanningsenligt argument är hållbart, välgrundat, försvarbart, vägande och övertygande. En valid slutledning är riktigt härledd ur sina premisser vilket är särskilt viktigt med en fenomenologisk vetenskapssyn då hela informatörens redogörelse ska presenteras (*ibid.*:215).

I och med att intervjuerna följdes upp med en presentation på fokusgruppsmöten kom gruppen således att vara en del av valideringen genom processen. Ingen informatör ifrågasatte strukturen på samtalet eller påpekade att någon del saknades. Dock kom det vid flera tillfällen att bli meningsskiljaktigheter vilka diskuterades kring där deltagarna försökte hitta förklaringar till varför upplevelsen kändes olika.

3.5 KVALITATIV ANALYSMETOD

Avslutningsvis analyserades det empiriska materialet för att kunna besvara studiens frågor, detta genomfördes genom en kvalitativ innehållsanalys. Denna analysmetod syftar till att finna ett mönster i en större materialmängd vilket inte kan mätas eller räknas. Kvalitativ analysmetod förknippas huvudsakligen samman med fenomenologi som forskningsstrategi (Denscombe 2011:367).

Det är ett självklart åtagande att grunda alla analyser på de belägg som har samlats in, i det här fallet genom studiens informatörer men även i kombination med litteraturstudien. Således är det också viktigt att data inte beskrivs tala för sig själv utan att resultatet ska komma ur en mycket noggrann genomgång av materialet (*ibid.*:367). Den kvalitativa dataanalysen har därför innefattat en repetitiv process, en process som ständigt rör sig fram och tillbaka. Detta i jämförelse med empirisk data vilken kategoriseras i koder och begrepp och snarare har en linjär process (*ibid.*:369). Sammanställningen av resultatet är dock mer komplext då materialet vid insamling är ostrukturerad i jämförelse med kvantitativ datainsamling. När analysen samtidigt bedrivs repetitiv tar den längre tid att genomföra (*ibid.*:401).

3.5.1 Ad hoc

I studien har intervjuanalys ad hoc använts vilket innebär att flera angreppssätt används för att strukturera analysen. Författaren börjar med att läsa igenom samtalen och intervjuerna för att skaffa sig ett allmänt intryck. Sedan är forskaren fri att gå tillbaka till särskilda avsnitt där vissa kvantifieringar kan göras vilka anger gemensamma attityder till fenomenet. Djupare tolkningar av speciella yttranden kan omvandla delar av samtalen för att visualisera materialet och göra det förståeligt för läsaren. Således presenteras strukturer vilka genererar ett relevant forskningsresultat (Kvale 1997:184).

När intervjuerna och samtalen sammanställdes krävdes en passande struktur för att kunna analysera materialet. Lundberg och Hjorth gav bland annat förslag på en uppdelning genom dåtid, nutid och framtid, utifrån olika särintressen eller genom en tematisk behandling (Lundberg och Hjorth 2011:26). Således har analysen inletts med att rubricera de olika särintressena, genom de olika definierade grupperna. Denna analys kommer inte redogöra för tematiska intressen, vilket gör den svåräst, utan endast verka som en diskussion där istället kompletterande kartmaterial, se nedan, kommer sammanställa redogörelserna. Detta beror på att de olika grupperna framhäver berättelserna på olika sätt vilket skulle begränsa analysen vid en tematisk rubricering som ett första steg. Således verkar bara den första delen som en diskussion där de viktigaste mönstren belyses. Analysen fortgår sedan med en tematisk behandling utifrån dessa mönster. Avsnittet kompletterades även med kartmaterial för att förtydliga och öka möjligheten till jämförelse. Allt underlag är hämtat från Borgholms kommun och sammanställt av författaren.

3.5.2 Verifiering

Liksom i all forskning är verifiering av data mycket viktigt. Den kvalitativa forskningens förankring i data gör den dock mindre verifierbar då den är svår att generalisera och därmed svår att jämföra. Då materialet i studien till största del beror på samtal och berättelser är det genom författaren som rubricering och kodning sker. Då läsaren inte har tillgång till ursprungstexterna, transkriberingarna av intervjuer och möten, blir läsaren beroende av författarens val av kontextualisering av materialet. Sannolikheten att en annan författare hade valt exakt samma typ av analysstruktur är därför inte särskilt hög. Dock har författaren ett perspektiv på vad som undersöks och tolkar därför materialet genom detta perspektiv (Kvale 1997:182).

Författaren har dock upplevt en svårighet i kategorisera och möjliggöra en struktur utifrån de berättelser som har angetts. Kontroll blir således en central fråga då stora och komplicerade

mängder intervjumaterial ska analyseras. En typ av kontroll skulle vara att andra författare bedömer samma material för att verifiera tolkningen av resultatet (*ibid.*:188). Författaren har i detta arbete inte haft någon möjlighet att be någon annan koda materialet. Dock har informatörerna inledande varit med och både validerat och tolkat materialet från intervjuerna till mötet med fokusgruppen.

Författaren har i försökt att återge berättelserna så exakta och fullständiga som möjligt, där en beskrivning bättre förhåller sig till det fenomenologiska perspektivet snarare än en förklaring (*ibid.*:55). Således kommer en stor del av informatörernas kommentarer vara grunden för det empiriska materialet. Att författaren väljer att lyfta fram en så stor del av det primära materialet utan att omarbeta det till vetenskaplig text är för att behålla det känslomässiga värdet i den kunskap som framhävs samt att ge läsaren en möjlighet att själv tolka materialet.

Författaren har redigerat och omarbetat kommentarerna i arbetet för att få talspråket att fungera bättre i en löpande text, där exempelvis onödiga ord har tagits bort eller där fel böjningar har rättats. Författaren har också klippt i kommentarerna om exempelvis informatören har beskrivit samma sak vid två olika tillfällen under intervjun. Författaren intygar dock att syftet endast har varit språkligt och att inget innehåll i kommentarerna är omarbetade till en sådan grad att betydelsen är förändrad.

4. AVHANDLING

4.1 BAKGRUND

Figur 1. Bakgrundskarta Borgholm

4.1.1 Turistorten Borgholm

Staden Borgholm grundades 1816 då det krävdes en plats som kunde erbjuda fri handel för att öka befolkningens välbefinnande (Palm och Landin 1949:345). Men spannmålsåren fick ett abrupt slut vid de stora missväxtåren på 1860- talet och Borgholms betydelse som affärs- och handelscentrum kom att minska. Nu behövde staden en ny funktion för att fortsätta leva (Nilsson 1995:6).

I mitten av 1850-talet hade Borgholm fått ett statsanslag för att kunna bygga en ny hamn. Således kom passagerar- och godstrafik att anlöpna Borgholm. Med dessa förutsättningar fanns möjligheten att locka besökare till Borgholm vilket ansågs vara en inkomstmöjlighet för staden (*ibid.*:6). År 1865 öppnades dörarrarna till Borgholms nya varm- och kallbadhus vilket kom att lägga grunden för den turism som är så symbolisk för Öland och Borgholm idag (*ibid.*:3).

Staden förskönades och nöjen anlades för att tillmötesgå badgästerna. Trots de primitiva förhållandena som Borgholm som liten idyll erbjöd, blev staden alltmer besökt för varje år som gick (*ibid.*:14). Vid 1920-talet beskrevs att staden och badorten var i ett ömsesidigt beroende. Den största delen av stadens utveckling har därför berott på att skapa attraktiva miljöer för badgästerna, vilka också ha fått gehör, då liksom idag. Insändaren i Ölandsbladet med signaturen *Gammal badgäst* uttrycker under den tidiga badortstiden att ”... *stadens fäder hava i välvilhet låtit utgå den sedvanliga stränga ordern, att husägarna skyndsamt skola avlägsna den trevliga grönska som spirar på gatorna. När skall en liten badort förstå, när alla andra förhållanden äro primitiva, det för oss storstadsbarn är en vila för ögat och en behaglig omväxling att slippa se bedrövliga ansatser till obehövlig kultur?*” (*ibid.*:89).

I och med badortens tillkomst bröts den gamla byggnadskulturen i Borgholm av villastilen då societeten kom att anlägga egen logi då trycket på de övernattningsmöjligheter som fanns i staden var stort. Staden har därför en stor mängd veranda- och tornprydda villor, byggnader i sekelskiftets villastil (Palm och Landin 1949:349).

Under 1920-talet kom signaler om att landets badorter hade fått mindre besökare. Dock kom Borgholm att klara det bättre än övriga badorter vilket kan bero på det breda utbud som fanns i staden då både badanläggningar fortfarande fanns att tillgå men även naturliga friluftsbad vilket kom att locka alltfler besökare (Nilsson 1995:87). Publiken som besökte Borgholm började ändra karaktär. Den gamla badgästsocieteten som fram till 1924 hade präglat stadens utbud och utveckling blev alltmer sällsynta. Den nya publiken efterfrågade ett mer utsvävande restaurangliv vilket satte spår på verksamheterna i staden (*ibid.*:99). Borgholms storhetstid som badort kom att försvinna i aska då en rad bränder kom att förstöra alla betydelsefulla byggnader där endast Kallbadhuset är en kvarstående symbol från tiden (*ibid.*:228).

4.1.2 Fritidsboendets påverkan

I Borgholm stad bor det strax över 3000 människor vilket är kommunens dominerande tätort. Dock är den absoluta majoriteten av kommunens befolkning bosatt utanför kommunens tätorter där cirka 5900 personer bor på landsbygden. Invånarantalet minskar i alla områden som redovisats under perioden 2005-2011. Dock visar statistik under 2011 att trenden ibland annat Borgholm har förändrats då nettoinflyttningen är svagt positiv (Borgholms kommun 1 2012). Borgholms stad är en av kommunens två servicecentrum och försörjer främst kommunens södra delar. Men som kommunens största tätort har staden en viktig funktion för mer specialiserat serviceunderlag (Borgholms kommun 2002:153). Att arbeta för att utveckla Borgholms tätort som en attraktiv stad med ett bra serviceunderlag borde därför ligga i hela kommunens intresse.

Borgholms kommun har idag cirka 7 600 registrerade fritidshus (Tillväxtanalys 2012:174). Tillväxtanalys visar att Borgholms kommun är den kommun i landet där delårsboendes

vistelsekvot är som störst. Genom att dividera antalet dygn de delårsboende vistas i kommunen med de permanentboendes vistelsedygn går denna kvot att räkna ut. Det här är ett index som är framtaget då delårsboende i statistiken lätt osynliggörs. Den summerade vistelsetiden för de delårsboende motsvarar en tredjedel av de permanentboendes. Det innebär att kommunen till stor del används av människor som inte är permanent bosatta på ön (*ibid.*:187). De många fritidshus i kommunen speglar även utvecklingen i Borgholms tätort där alltfler hus omvandlas till fritidsboende.

Boverket (2008) skriver i sin rapport, *Landsbygd i förändring* att permanentboende och fritidshusboende har olika intressen i den miljön de lever i. Fritidshusägare som exempelvis idealiserar landsbygden kanske önskar att samhället utvecklas småskaligt, medan permanentboende snarare ser de funktionella bristerna i ett småskaligt utvecklande. Boende etableras med olika förväntningar och bilder beroende på hur de använder platsen, vilket ger uppkomst till konflikter (Boverket 2008:19).

Glesbygdverket (2001) beskriver den här problematiken i sin rapport *Åretruntboende i Skärgården*. De ser att fritidshus nära större tätorter omvandlas till åretruntbostäder och kan verka för en positiv landsbygdsutveckling. De ser också en motsatt omvandling där permanentboende i områden längre bort från större tätorten omvandlas till fritidshus, en omvandling som kan liknas med vad som sker i Borgholm. Länsstyrelser på olika platser i Sverige beskriver hur förutsättningarna för permanentboende försvåras av den här utvecklingen. Dessa områden består till slut av allt fler enheter som står obebodda under större delen av året vilket i sin tur förändrar områdets karaktär, dess serviceunderlag samt skatteintäkter. Det skapar konsekvenser där möjligheter till löpande, sociala verksamheter av året runt karaktär försvåras. De beskriver också hur den typen av omvandling hotar platsens kultur att elimineras när den ändrar så stark karaktär till att endast förknippas med sommar och rekreation (Glesbygdverket 2001:5).

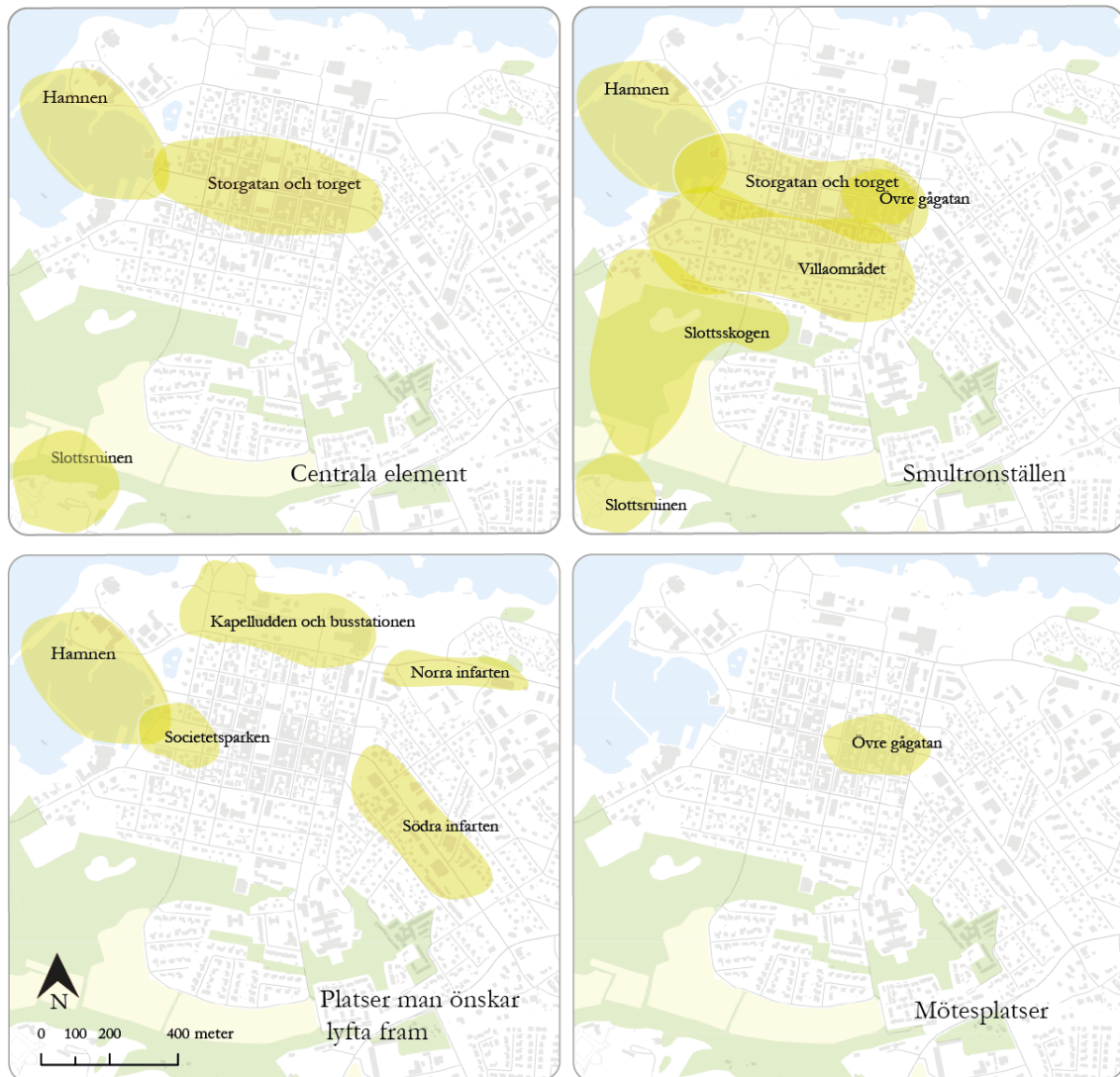
4.2 DEN INDIVIDUELLA KARTLÄGGNING

Nedan följer en diskussion kopplat till de olika kategoriserade gruppernas upplevelse av Borgholm där materialet är hämtat och analyserat utifrån de individuella intervjuerna mellan informatören och författaren. Detta är sedan redovisat för varje grupp.

Figur 2. Sammanställning av informatörernas tre första målade steg på sin mentala karta.

4.2.1 Permanentboende utanför tätorten

Figur 3. Redogörelse av de permanentboende utanför tätortens markeringar vid efterfrågade element

Del av tabell 1.

<p>Permanentboende utanför Borgholms tätort</p>	<p>Informatör A – Bosatt söder om Borgholm och verkar idag inne i Kalmar. Informatören flyttade till Borgholm för mindre än tio år sedan och bodde tidigare i Borgholms tätort.</p> <p>Informatör B – Uppvuxen norr om Borgholm men har verkat i tätorten under hela sin studietid, från dagis till högskolan. Veckopendlar idag till Kalmar där informatören bedriver gymnasie studier.</p> <p>Informatör C – Är uppvuxen på Öland sommartid och har i vuxen ålder spenderat alla storhelger på ön. Bor sedan 1,5 år tillbaka permanent norr om Borgholm och verkar inne i Borgholms tätort.</p>
---	--

De tre olika informatörerna beskriver sina upplevelser som starkt beroende till den bakgrund de har kopplad till platsen där två utav dem är inflyttade från andra delar av landet. ”*Jag är inte född på Öland och ser nog både kustlinjen och slottsruinen som de landmärken som de är för tillfälliga besökare. Det är de utflyktsmål som en fastlänning åker till Öland för att besöka!*” – Informatör A.

Informatör C beskriver hur Borgholm för henne upplevdes bättre efter att hon hade flyttat till Öland permanent. ”*Mina första 40 år här då var jag sommaröläkning. Då ville jag inte åka till Borgholm. Vi brukar uttrycka oss att Borgholm är som ett stort ÖB med de här affärerna som bara blommar upp under säsong. Det finns ingen kvalitet eller hållbarhet bakom dem, de är så tillfälliga. De gav mig intrycket att Borgholm inte var någonting att ha*” – Informatör C. Idag beskriver informatören att hon upplever att Borgholm har en större mångfald, särskilt utbudsmässigt, än vad hon upplevde som sommaröläkning (Informatör C).

Alla tre informatörer beskriver en negativ känsla av de mest intensiva sommarmånaderna när turister verkar i staden, vilka de försöker undvika. Två av informatörerna, A och C beskriver tydligt att de medvetet väljer att inte åka in till Borgholm under somrarna och beskriver att sommarsäsongen gör Borgholms svårare (Informatör A, C).

Informatör A beskriver hur Borgholm upplevs som en kluven stad ”*Staden har två olika skepnader beroende på säsong och människorna som är i staden. Det är inte bara en massa nya människor, utan det är något mer som sker i det sociala klimatet. Det går från personligt mötande till att man ställer sig frågan ”är det här en person jag borde hälsa på?”. Under vinterhalvåret slås man inte av den tanken, då bara hälsar man.*” - Informatör A. Dock nyanseras turisternas påverkan av den tredje informatörerna, som är uppvuxen på ön och beskriver ”*Det är mycket turister på somrarna, det kan vara trevligt också, det blir lite liv då.*” - Informatör B.

Dock upplever informatörerna att de har en kluven bild av Borgholm. Alla beskriver Borgholm bildligt i sommarmiljö men säger parallellt att de föredrar Borgholm vintertid. ”*Jag är lite kluven själv, jag skulle föredra att hälsa på folk. Det var så uppenbart när vi bodde här. Man går från att känna en gemenskap till att gå till större städer. Jag har bara rent automatiskt kommit att tänka på Borgholm ur ett sommarperspektiv. Jag har ju besökt Öland på sommarn och den bilden är svår att radera. Staden lever för sin sommar, hade det inte varit för sommargästerna hade den här staden inte sett ut som den gör.*” – Informatör A.

Informatör B framhäver också Borgholm bildligt sommartid. ”*Min bild är en solig gata med massa folk och Roberts Coffee som ligger precis i början där. Det står stolar och bord utanför. Gatan som sträcker sig ned med gatstenar och massa affärer som är öppna och längst ner ser man havet och hamnen, ungefär.*” Vid förfrågan om hur Slottsskogen upplevs beskriver samma informatör ”*Hur grönt och fint allting är, hur tyst allting är, hur man hör vinden blåsa och fåglarna kvittra och hästarna som går i hagen.*” – Informatör B.

Informatör C beskriver inte Slottsskogen alls medan informatör A och B beskriver Slottsskogen som ett återkommande element. De är dessa som har bott eller verkat längst i staden. ”*Skogen var jag mycket i när jag bodde i Borgholm. Då brukade jag jogga där och sen upp på alvaret.*” – Informatör A.

---

¹ Liksom diskuterat i metod är alla kommentarer hämtade från det underlag författaren har tagit fram från intervjuer och samtal. Dessa har i arbetet omarbetats språkligt för att passa bättre i en löpande text. De är omarbetade av författaren vilken intygar att inget meningsinnehåll har förändrats.

Storgatan lyfts fram av alla informatörer under samtalet och beskrivs vara ett givet centrum för Borgholm som stad. ”Då vill jag visa Storgatan såklart för den är fin och där finns alla affärer och ja, mycket händer där. Det är liksom Borgholms centrum.” – Informatör B. ”Storgatan där all kommers sker, trevligt att gå och flanera. Det är en kontrast till övriga Öland för helt plötsligt, om man tänker sig sommaren, är det så mycket folk ... torget här runt Storgatan får man räkna in som något slags händelsecentrum både vår, sommar och höst.” – Informatör A. ”På sommaren är alla här, på den här lilla plattan (Storgatan). Och kommer man utanför där ser man ingenting.” – Informatör B.

Dock belyses en avgränsning genomgående av Storgatan. Informatör C beskriver gågatan vid förfrågan om Borgholms centrala element ”Gågatan, den här sträckan (övre gågatan) till och med torget. Det skulle jag vilja säga att det är. Det skulle kunna vara hamnen, men den försvinner lite. När jag säger att hamnen försvinner så menar jag att närmare parken så är affärerna mer stängda på vintern. så det drar inte och då är det ju inte att man kommer tillräckligt nära hamnen naturligt i de ärenden man har, jag har. Jag kommer inte hela vägen nedanför pappa blå (avgränsning Societetsparken) även under sommaren heller.” – Informatör C. Societetsparken beskrivs vara en avgränsning från gågatan ner mot hamnen vilket Informatör A också belyser när den beskriver att Strand Hotell, som ligger precis nedanför Societetsparken är utanför staden. ”Här har du hotell Strand. Man kan lämna stan för att ta sig hit och ta sig något att äta och koppla av på ett annat sätt än vad man kan göra inne i stan.” – Informatör A.

Det här förtydligar den koncentration av användandet av platsen som syns i kartbilden Mötesplatser, se figur 8, där alla informatörer uteslutet har pekat på mötesplatser kopplade till övre delen av gågatan. Dessa beskrivs även verka under högsäsong. Koncentrationen beskrivs som en fördel för användare av staden. Det är enkelt att komma fram och det genererar en känsla av småstad. ”Det är en bra atmosfär, det är inte så stort och globalt utan mindre och trevligare.” – Informatör B.

Förutom Storgatan lyfts torget ofta fram som ett centralt element, dock beskrivs det inte i lika positiva ord som Storgatan. Vid förfrågan om varför informatör A inte skulle visa torget för en besökare blir svaret ”Om jag skulle ta hit någon så vill man visa något som är extraordinärt. Ett torg är alltid ett torg.” – Informatör A.

Informatör C beskriver, i kontrast till informatör A, torget som något den önskar visa för en besökare. ”Det är ett stort öppet torg, med ett öppet grönområde och en vacker kyrka. Åt andra hållet ser man stadshuset som är lite upphöjt. Man går stentrappor upp med en fontän framför stadshuset. Det är fint men det fattas något” – Informatör C.

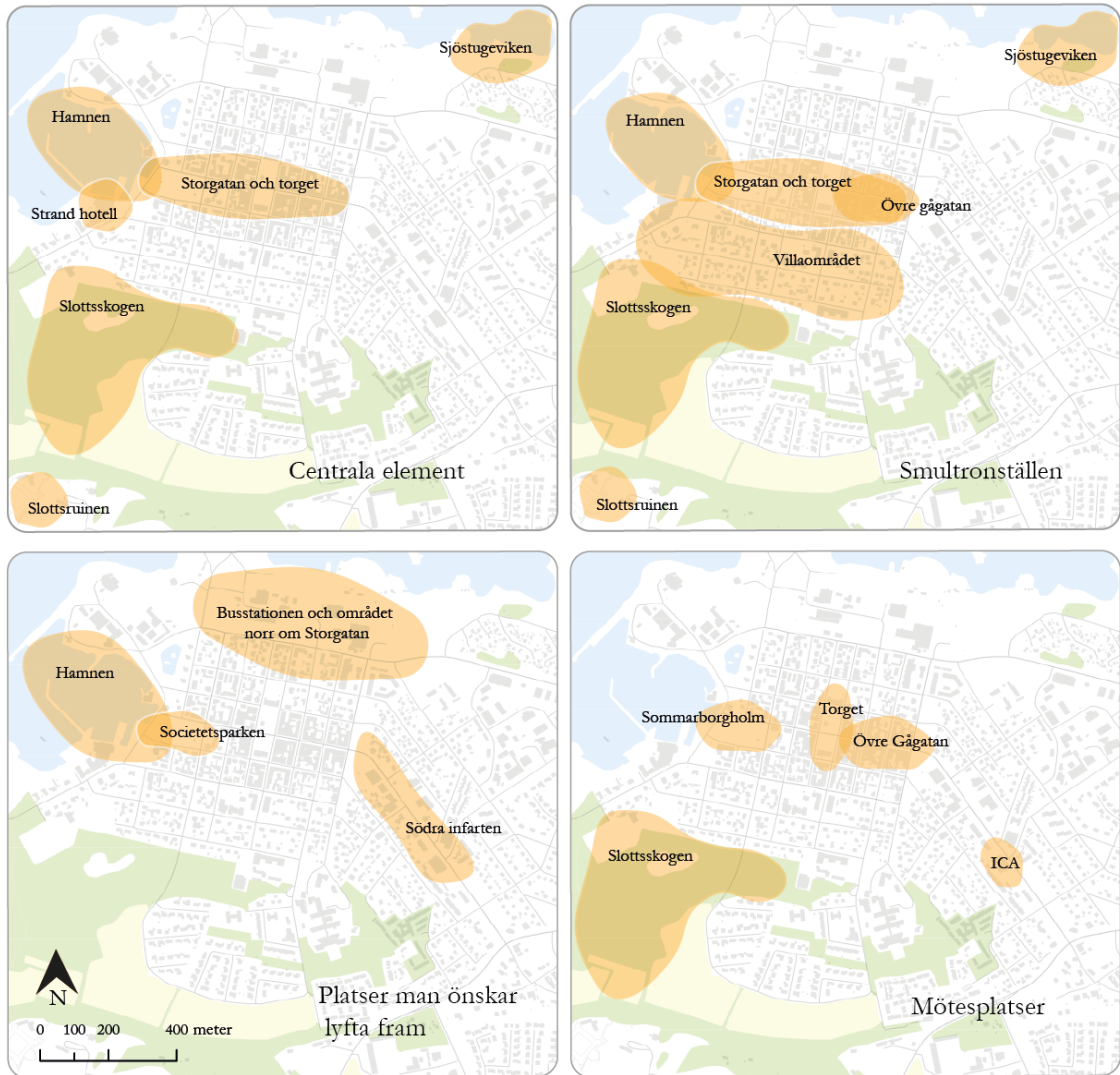
Infarterna till staden beskrivs som element informatörerna undviker, särskilt den södra infarten, den övre delen av Storgatan. ”Det är tråkiga byggnader som ligger ut med vägarna här. Det är ju tråkigt för det är ju egentligen båda infarterna på grund av byggnaderna. Jag började från 136:an. Det är så jag kör. Jag upplever Borgholm som lite tråkigt och sen, pang, jättefint.” – Informatör C.

Informatör B pekar också på infarterna men lyfter främst fram industriområdet runt järnvägsstationen som informatör C kom fram till i sin beskrivning. ”Industriområdet skulle jag inte visa. Det är ett mindre trevligt område. I och för sig ligger det inte så mycket industrier där men det är finare med natur istället. De är stora byggnader och asfaltsplaner i grus. Det är inga träd och inget gräs. Det är helt enkelt ingen vacker syn.” – Informatör B.

Informatör A pekar även en bit längre bort i stadens norra delar. ”Jag skulle inte åka ner till Dovreviken. Där ett område med nybyggda hus. Det är något skrattretande och dystert med hur det har skapats en minimalistisk bullerby med stenlagda vägar och garageuppfarter med någon slags modern byggnadsstil. Det enda liv som finns där är från deras robotgräsklippare.” – Informatör A.

Utöver ovan beskrivna delar belyser alla informatörerna att de önskar att lyfta vattnet i Borgholm. ”En strandpromenad bort mot Köpingsvik. Kontakten med havet är trevligt och jag tror att området närmast vattnet skulle kunna göras mer tilltalande, så att det lockar.” – Informatör C.

4.2.2 Permanentboende i tätorten

Figur 4. Redogörelse av de permanentboende i tätortens markeringar vid efterfrågade element

Del av tabell 1.

<p>Permanentboende i Borgholms tätort</p>	<p>Informatör D – Uppvuxen i Borgholms tätort och har verkat i staden i hela sitt liv. Arbetar i grann tätorten Köpingsvik.</p> <p>Informatör E – Uppvuxen i Borgholms tätort men har bott i andra delar av Sverige från och till. Är idag åter bosatt i staden där hela informatörens familj verkar.</p> <p>Informatör F - Uppvuxen i Borgholm och flyttade från tätorten vid 16 års ålder för studier i Kalmar och sedan universitetsstudier på annan ort. Är nu tillbaka i Borgholm och har bildat familj men arbetar i Kalmar.</p> <p>Informatör G – Informatören är precis nyinflyttad till Borgholm från Växjö. Veckopendlar i den mån det går tillbaka till Växjö över helgerna.</p>
---	---

Denna grupp av användare har en detaljrik kunskap om Borgholm som plats. Det genomsyrar samtalen och syns även på de innehållsrika kartbilderna de presenterar. De är medvetna om vad som uteblir i deras svar och ursäktar detta. ”*Det går inte bra alls. Jag kommer bara till cirka ¼ av Borgholm. Det är svårt när man bara får ha en färge. Jag missar nog ett kvarter här någonstans.*” – Informatör E. ”*Det tar inte slut här, jag behöver mer papper. Utan de här områdena (vilka utelöts på första bilden) skulle Borgholm inte vara Borgholm.*” – Informatör D.

I deras svar får vattnet en mycket större plats i samtalet än de tidigare informatörerna. ”*Jag började måla hamnen på grund av närheten till havet. När man bor på en ö är havet det närmsta vi har i stort sett. Så havet och hamnen är lite av Borgholms kärna och hjärta kan man säga.*” – Informatör E. Informatör D beskriver vattnets betydelse på ett liknande sätt, ”*Det (hamnen) är liksom där det går ut och in i Borgholm som den viktigaste punkten och det tror jag också att det är även för Öland. Nu har ju hamnen inte så stor betydelse i näringsynpunkt. Men för själen. Jag tror inte man kommer till Borgholm utan att vilja komma till hamnen. Jag känner mig aldrig framme förrän jag kommer till hamnen, även om jag bor något innan hamnen. Allt liksom dras till hamnen. Där känner man vattnet och att man blir omsluten av staden.*” – Informatör D.

”*Jag kom just på att den yttre hamnen är viktig för mig då jag känner att jag kommer sjövägen in till Borgholm. Det är svårt att få känna det. Det gick båtar när jag var barn, så på något sätt har jag ett bebon av att få känna Borgholm från det perspektivet. Men idag är det ju inte själva platsen utan vad man ser från det hållet.*” – Informatör D.

Borgholms karaktäristiska stadsplan framhävs genom flera av informatörerna. ”*Jag målade rutmönstret för jag känner rutmönstret. Det är fyrkantigt liksom. Jag är ganska visuell när jag tänker så det känns självklart eftersom det är långa och raka gator. Det är lätt att hitta, det är inte en massa krokare och så.*” – Informatör G. ”*Det är skojigt att staden är så symmetrisk, den har ju inga överraskningar, det är så rakt på. Mitt på Öland ligger det en liten stad som verkligen är linjalt planerat. I Borgholm är allt så välplanerat.*” – Informatör E.

Informatörerna belyser utsikten som stadsplanens långa och breda vägar skapar med syftet att kunna se havet från alla gator. ”*Borgholm börjar för mig vid gågatan, när man dels ser ner till vattnet. Det är så vackert. Man ser liksom staden och så ser man havet bortom där.*” – Informatör F. ”*Borgholm är utsikt och man får vara rädd om att inte bygga för utsikten. Att rutnätet får bli utsikt, att man ska kunna gå och flanera och kunna gå och se så långt ögat kan nå överallt, för det är det som jag tror är Borgholm eller det som blir trivselt. Det är ju aldrig ödsligt och det är heller aldrig ihopträngt. Man ska vara rädd om den fria sikten.*” – Informatör D.

Slottsskogen beskrivs inte som ett centralt element för någon av informatörerna. Dock är det genomgående ett återkommande element. Informatör E beskrev hur Strand och Slottsruinen sågs som stadens centrala element men menar att det inte är platser den önskar visa för en besökare ”*Då får jag nog motsäga mig själv för då skulle jag nästan börja med Slottsskogen och naturområdena. Slottsskogen är ju så oerbjärt värdefull, jag går ju nästan där varje dag.*” – Informatör E. Det här går i linje med alla gruppens informatörer vilka vill visa Slottsskogen för nya besökare. ”*Sen skulle jag ta promenaden för att få den här känslan, och vad folk blir så himla förtjusta i, närheten när man kommer från staden in i slottsskogen upp på alvaret där man får den här vidden.*” – Informatör F.

Närheten till Slottsskogen belyses också ”*Från att befinna sig hemma till att ta sig någonstans. Min syster i Lund, hon säger att hon måste ta bilen för att gå i något naturområde. Då tar vi vagnarna här*

hemma och ger oss ut direkt. Man behöver inte bilen för att komma till ett utflyktsmål i Borgholm.” – Informatör F. Slottsskogen beskrivs generera kontraster i form av intryck vilka sätter avtryck. *”... det är mängder av intryck för både syn, luktsinne och hörsel. Det är så nära naturen där, ett steg ut så är du i det.”* – Informatör E. Likaså betonar informatör F åter *”Det är variationen i utflyktsmålet. Tänk en promenad, från strandvägen med vattnet till skogen upp på alvaret då man kommer till det karga landskapet med utsikten. Den här känslan letade jag efter när jag bodde i Stockholm, att bita den där känslan av vidd.”* – Informatör F.

Närheten sätts inte bara i relation till Slottsskogen utan till staden som helhet, vilket beskrivs av alla informatörer förenkla användningen av staden. *”Det är nästan det bästa med Borgholm, det är gångavstånd till allt.”* – Informatör E.

Genom samtalen framkommer en bildlig uppdelning av staden. Det är vid frågan om vilka områden informatörerna undviker som ett mönster framhävs, se figur 4 under rubriken platser man önskar lyfta fram. *”Jag skulle inte vilja visa upp norra delarna av Storgatan, ja eller vad skall man säga. Från där gågatan börjar och norrut. Det är ju campingplats och så där, jag ser inget intresse för någon annan att se det direkt. Den har inget tögonfallande att ta till sig. Ta till exempel Badhusgatan, där har vi ju många vackra fina hus som jag gärna skulle vilja visa men det andra är lite 80-tal över.”* – Informatör E.

En av den längst boende i tätorten utvecklar *”På norra sidan av staden har man övernattnings för turisterna, där stannar man inte upp och går in och äter, handlar eller så. Jag vet inte om det finns någon anledning att ändra på det. Jag tänker, om man skulle öppna Harrys här (södra), vad skulle hända då? Här har det ju alltid varit Kapelludden, det har alltid låtit där, det är större acceptans för oljud här (norra) än här (södra). Jag tycker om att gå här på Ö Kyrkogatan och se här emot den här delen (norra) men jag får aldrig samma längtan att gå hit (norra) för att komma fram som jag får av att gå ner till hamnen. Hit (hamnen) ska jag hem, dit (norra) tittar jag bara åt, men jag kan också vilja hem hit till skogen (södra).”* – Informatör D.

Således framhävs gågatan som en barriär mellan stadens norra och södra delar vilket även den nyinflyttade informatören beskriver. *”Det känns inte lika naturligt att vara i det (norra) området. Det är en stor camping där. Det känns som man gör intrång lite. Hamnområdet känns mer naturligt att vara i men man vill inte gå runt där för det är så mycket sten och betong. Det är väldigt hårt inte någon växthghet och så.”* – Informatör G.

Förutom denna avgränsning beskrivs gågatan i sig som uppdelad, likt ovan presenterad grupp av användare. *”Områdena delar jag upp genom ett sommar- och vinterperspektiv. Sommarperspektivet är ner mot hamnen. Vinterperspektivet är mer uppåt Storgatan (övre gågatan)”* – Informatör F. Den nyinflyttade bekräftar mönstret även om denna inte har verkat i Borgholm under sommartid när den beskriver gågatan ner mot hamnen som en barriär genom kommentaren *”Gatan vid apoteket. Det är ju egentligen bara apoteket som är öppet nu under vintern. Ja, men ner mot hamnen, allting känns stängt.”* – Informatör G.

Men vad dessa informatörer även gör är att de avgränsar Storgatan österut och även Borgholm som stad genom att bland annat beskriva att mataffären är placerad utanför staden (Informatör D 2014), vilken är lokaliserad precis öster om övre delen av gågatan. En av informatörerna beskriver *”... början på Storgatan, jag tänker mig inte Statoil och Ica, ja inte den här transportsträckan ner, utan här någonstans börjar Borgholm för mig, vid ja, gågatan.”* – Informatör F.

Vinterborgholm beskrivs vara ett centralt element för staden men också betydelsefull för de som verkar i staden permanent. ”Det kompletterar varandra, sommar- och vinterutbudet. På somrarna är Storgatan ett myller hela vägen. Vintertid blir det mer koncentrerat vilket syns i och med att utbudet minskar. Vinterborgholm och gågatan gör den lilla staden större, mer ombonat, det är här mötet är. Nya kondis och de små affärerna som ligger runt omkring, de året- runt öppna butikerna, de tror jag är nyckeln på vintern, att det finns en levande kärna.” – Informatör F. ”Storgatan den är väldigt viktig. Den är så central för oss.” – Informatör E.

Gågatan och torget belyses även ha en viktig roll för stadens sociala aspekter, där alla lyfter fram den som stadens främsta mötesplats. ”Torget, det är väldigt vanligt att jag bestämmer möte med någon där. Det är nästan 99 gånger av 100, skulle jag säga.” – Informatör E.

Det sociala klimatet beskrivs som intimt ”... och sen att man säger hej till varandra när man ses. Det är inte alls så anonymt. Det kan vara läskigt för vissa som inte trivs med den bilden. Men det är ju nästan som nu, när jag var uppe i Stockholm, jag går och letar efter någon att känna igen, för det gör man ju alltid när man går på stan i Borgholm.” – Informatör F.

Tillskillnad från ovanstående presenterad grupp, permanentboende utanför tätorten, framhäver denna grupp turismen som positiv liksom effekterna av den. ”Tacka turister för allt vi har i Borgholm, hela utbudet.” – Informatör E. ”Det finns ett utbud sommartid och sen ett utbud vintertid. Och vi säger ofta när sommarutbudet öppnar igen att nu ska vi passa på att testa utbudet, att vi ska ta chansen. Men det roliga är att man ändå återkommer till sina gamla spår. Det finns ett återkommande i det som är vinteröppet eller det som är tillgängligt även när turisterna har åkt.” – Informatör F. Kontrasterna och skillnaderna mellan sommar och vinter beskrivs utan negativ värdering.

Kontrasterna framhävs av alla informatörer med en generellt positiv ton. ”Jag upplever det väldigt gemytligt och trevligt och så. Det är ju det som är det roliga med Borgholm, det är ju föränderligt, det är ju smått, pyttelitet. Men det skäljer sig så mycket över årstiderna. Många frågar om vi inte blir lappsjuka på vintern. Men det är just det att Borgholm inte är dött utan det finns alltid, små guldställen kvar. Det är en speciell känsla.” – Informatör F.

Dock belyser informatör E att den föredrar sommar- före vinterutbudet. ”Det får puls, det händer lite. Allting är mer lättillgängligt på något vis man har inte lika många orsaker att åka ifrån Borgholm på sommaren som på vintern. Jag uppskattar puls och när det händer saker. Jag har haft ambitioner att gå med i föreningar och så vidare. Det är nog lite lättare då på vintern, att ha någonting mer än bara jobbet. Jag tror inte det är svårt, inte om man är utåtriktad själv. Jag vet inte om borgholmsborna är så benägna att bjuda in. Man får nog själv ta för sig.” – Informatör E.

4.2.3 Fritidsboende utanför tätorten

Figur 5. Redogörelse av de fritidsboende utanför tätortens markeringar vid efterfrågade element

Del av tabell 1.

<p>Fritidsboende utanför Borgholms tätort</p>	<p>Informatör H - Sommarölaning sedan barnsben från ett område strax norr om Borgholm. Informatören bor annars i Stockholm där den verkar men kan spendera mycket tid på Öland i och med ett flexibelt jobb.</p> <p>Informatör I - Sommarölaning sedan barnsben från norra Öland. Växte upp i Stockholm men flyttade tillsammans med sin familj till Kalmar som tonåring.</p>
---	---

Utav de kategoriserade grupper är det denna grupp som bidrar med mest diversifierade berättelser om upplevelsen av platsen. Det är av största sannolikhet det geografiska avståndet till Borgholm som skapar olikheterna i svaren, då informatör H bor strax norr om Borgholm och har haft cykelavstånd in till tätorten. Den andra informatören har verkat längre norrut och beskriver därför att Borgholm blev ett utflyktsmål under regniga dagar när stranden inte var lika inbjudande. Således har de två, relativt kontrastfyllda upplevelser av Borgholm där

informatör H belyser staden i likhet med permanentboende i tätorten. Dock visar de sammanställda kartbilderna att båda informatörerna rör sig begränsat mentalt i Borgholm. Det framhävs då de lyfter fram återkommande element i alla samtal, element som återfinns på en starkt koncentrerad yta, se figur 5.

Således betonas samma element men med olika förståelser och detaljrikedom, exempelvis hamnen. ”*Sen målade jag hamnen, vilken är väldigt viktig, men samtidigt, om jag ska vara ärlig, så är jag inte där nere alls så mycket nu. Det är nog nostalgi att den hamnade så tidigt. Jag har ju en bild i huvudet av någonting som förr var helt annorlunda, då hela gågatan var smockad. Ett sådant vykort skulle jag vilja skicka igen.*” – Informatör H. Vilket sätts i kontrast till kommentaren ”*Öland för mig är mycket att vi är på en ö, vi har vattnet runt omkring oss, man vill dit. Men sedan är inte det ett element som folk, eller jag, tänker på när man säger Borgholm. Man associerar nog inte det lika starkt som Slottsruinen*” – Informatör I.

Slottsruinen beskrivs istället vara den starkaste associationen till Borgholm. ”*Vad Borgholm förknippas med för gemeneman? Då är det slottet... Om man pratar med någon, ja just det, det är den där Slottsruinen.*” – Informatör H. Likaså, ”*Det är väl det som kommer upp först. När jag tänker på Borgholm så tänker jag på slottsruinen först, sen tänker jag på vattnet ... Strand hotell har jag målat där. Det är väl dem delarna jag har mest relation till. Jag har ju egentligen inte så mycket relation till Borgholm, jag har ju varit här mycket under somrarna men inte annars.*” – Informatör I.

Informatör I beskriver senare i samtalet att denna inte har några smultronställen i Borgholm därför att den saknar kännedom om staden. ”*Jag hade kanske behövt mer kunskap om Borgholm för att gå utanför slottet och Storgatan. Det finns säkert många andra fina ställen som jag aldrig har upptäckt, så kanske lite information och tips skulle göra det enklare med andra utflyktsmål.*” – Informatör I.

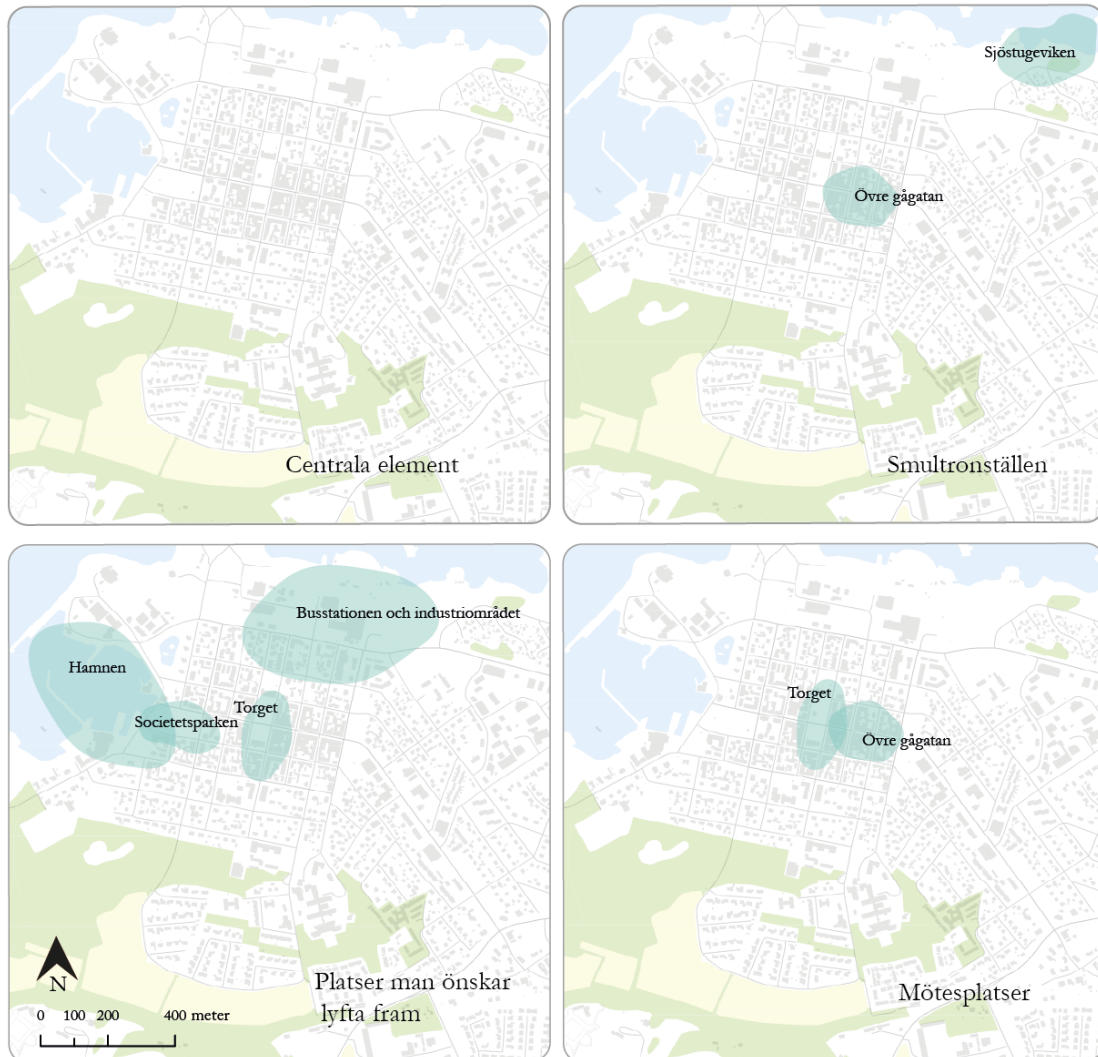
Det belyser det koncentrerande användandet av ett fåtal platser i staden såsom slottsruinen och gågatan vilket är uppenbart genom den detaljrika beskrivningen som görs av just de elementen, exempelvis gågatan. ”*Att jag befinner mig på en gågata, att det är mycket folk runtomkring mig, att det är varmt, solen skiner, det är barn som äter glass och butiker som har varor precis utanför. Man har förlängt butikerna ut på gatan, går förbi och iakttar dels det som händer med också vad butikerna exponerar. Min känsla är att man går mot havet, att man går ner mot hamnen.*” – Informatör I. Informatör H fyller också i ”*Jag började måla Storgatan för det är på något sätt en sambandscentral*”. – Informatör H. Storgatan avgränsas av informatören, återigen likt de permanentboende, österut vid Tullgatan. ”*Ja, staden börjar där ... ovanför är det ingenting. Det är ju på vägen ner. Sen ligger Ica där så man hamnar där oavsett om man vill eller inte.*” – Informatör H.

Informatör H beskriver att allt tingel tangel utbud är ett element vilken informatören försöker undvika att visa för en besökare som är i staden. Den beskriver att detta utbud finns koncentrerat från torget ner mot hamnen (Informatör H). Detta bör sättas i perspektiv till informatör I vilken beskriver Borgholm som ett utflyktsmål då alla nödvändiga ärenden kan göras länge norrut på ön. Den beskriver då ”*Om jag inte ska uträtta några ärenden spelar inte utbudet någon roll.*” – Informatör I.

Informatör I koncentrerar sin beskrivning av sina mötesplatser just där informatör H belyser tingel tangel- utbudet på torget, utanför Strand hotell och i Societetsparken (Informatör I). Dock belyser informatör I genom att sätta ett stort kryss mellan gågatan och Societetsparken att den upplever en typ av barriär. ”*Parken, den som ligger här, den är jävligt trist. Det blir ju nästan som att man besöker den i alla fall när man tar sig mellan Storgatan och hamnen. Jag upplever att när man*

går neråt, vad är det sista man går förbi, apoteket kanske? Sen upplever jag att gågatan slutar och sen kommer lite vanliga vägar och där är parken. Det känns som om att man nästan stannar upp lite och jaha, oj, här tog det slut, istället för att fortsätta ner ... Den hindrar mig inte att ta mig dit jag vill men är det ett stopp så kanske man går tillbaka om man inte vet var man ska efter stoppet, det är något som tar slut.” – Informatör I. Återigen avgränsas gågatan ner mot hamnen och Societetsparken lyfts fram som ett element båda informatörerna önskar lyftes fram mer i staden (Informatör H, I).

4.2.4 Fritidsboende i tätorten

Figur 6. Redogörelse av de fritidsboende utanför tätortens markeringar vid efterfrågade element

Del av tabell 1.

<p>Fritidsboende i Borgholms tätort</p>	<p>Informatör J – Fritidsboende sedan åtta år tillbaka vid området Sjöstugeviken. Bor och verkar annars permanent i Växjö. Informatör K – Bor i området vid Sjöstugeviken, sedan 2003. Verkar annars permanent i Stockholm men har en flexibel arbetssituation som ger möjlighet att arbeta från Borgholm. Informatör L – Också boende vid Sjöstugeviken. Bor och verkar annars permanent i Växjö.</p>
---	---

Om fritidsboende utanför tätorten representerade de mest diversifierade svaren är denna grupp, de fritidsboende i tätortens svar identiska. I denna grupp fanns även en tredje representant vilken författaren inte hann träffa för en individuell intervju. Dock deltog informatören på mötet med fokusgruppen och bidrar med kommentarer i nästa del av avhandlingen.

Denna grupp upplevs som mest negativ, det är uppenbart att de förväntar sig mycket mer av Borgholm som plats att verka på. ”Jag upplever att Borgholm har lite av allt av det jag vill ha. Men jag tänker att Borgholm kunde vara mer genuint än vad det är. Det upplevs stilla av många. När jag har kompisar som beskriver att de har varit i Borgholm och strosat omkring i affärerna och tyckt att det har varit trevligt, men sen då? Då tänker jag, vad ska jag försvara Borgholm med?” – Informatör J. Likaså fyller nästa informatör i. ”Alltså vi älskar ju Borgholm men vi tycker att det är en blandning mellan kultur och en massa kermskrams som jag inte kan förstå varför näringsidkarna inte har styrt upp. Vill man vara en plats för turister som kommer någon gång eller vill man etablera Borgholm som något mer?” – Informatör K. Alla andra deltagare har valt att lyfta fram ett eller flera centrala element men båda dessa informatörer svarar att de önskar att de hade något att säga men att de inte kan komma på något. ”De centrala elementen? Vad kommer först? Jag önskar att jag hade något att säga men jag har inte det.” – Informatör K. ”Centrala element? Då säger jag, jasså, så synd.” – Informatör J.

Vid frågan om informatören upplever Borgholm som en homogen plats löd svaret att ”Jag är färgad, för det (Sjöstugeviken) är ju nyproduktion och man kallar det för diplomatstaden. Det blir intressant när du frågar så här, för någonstans så finns det en idrottsplats som jag aldrig har varit på, fast att jag har varit aktiv i mina dagar. Den är helt anonym för mig.” – Informatör K. Informatören syftar på den idrottsplats som ligger i nära anslutning till Slottsskogen i stadens södra delar.

Vid förfrågan vet inte informatören vad Slottsskogen är eller var området ligger och svarar ”Vi går varje morgon på somrarna, då går vi ner till hamnen och vänder och sen tillbaka. Vi brukar gå Storgatan och till Nya kondis och köpa frallor och sen mot Ica och sen den här rundan tillbaka. Men den här delen (södra) är helt okänd, jag vet inte vad gatorna heter, det känns hemskt.” – Informatör K.

Informatör J belyser samma anonymitet gentemot de södra delarna av staden. ”Har vi cyklar så cyklar vi bort förbi Strand hotell för där är det ljudigt.” – Informatör J. Informatören syftar på Slottsskogen och svarar vid frågan om hur den upplever den delen av staden att ”Jag har varit på Diggiloo men annars är området nog ganska anonymt för mig. Jag tänker att det här (norra) borde vara mindre anonymt i och med havet. Om man går häråt, om man ska till Slottsruinen eller någonting sånt, ja man måste ha ett mål med det, för där är det bara villor.” – Informatör J. De båda informatörerna beskriver att det har en mycket starkare relation till stadens norra delar.

De sätter också detta i relation till det sociala perspektivet. ”Jag blev lite rädd när de blev nya ägare men nu börjar även de le lite. Ölänningar är lite, nej, jag ska inte generalisera. Jag är en social person. Jag har lätt för att snacka. Men det tar tid att komma in och jag har ingen vardaglig kontakt med ölänningar. Och bor man på ett sådant ställe som vi gör så är det ju mest människor från andra delar av Sverige än Öland. Jag umgås inte med någon ölänning överhuvudtaget.” – Informatör K. Istället belyser informatören Nya konditoriet som en återkommande mötesplats med andra stockholmare. ”Ja, kondiset. Det är standard. Det stod ju till och med i Ölandsbladet att Stockholmare ses där varje lördag klockan 11, året om. Då slipper man ringa runt och fråga, då är det redan bestämt.” – Informatör K.

En av de två informatörerna lyfter genomgående fram Sjöstugeviken, området de bor i, i samtalet som en uppenbar del av Borgholm som plats. Den reflekterar knappt över Storgatan utan beskriver ett fåtal gånger torget som ett element på platsen. Dock belyser båda informatörerna att de går ner till staden. Vid frågan vilket område som den önskar skulle kunna lyftas fram. ”Området på väg ner till staden. Vid det här, Kapelludden, där det ligger en massa fabriker.” – Informatör J.

Informatör J har ett mycket mindre fokus på Sjöstugeviken utan beskriver platsen runt gågatan och torget. Vid samma fråga, vilka områden som skulle lyftas fram lyder svaret. ”*Det förvånar mig att du ställer den frågan, för varför tar jag inte en härlig promenad i en lummigt upplyst hamn? Så fort jag kommer ner till Spanien eller Kanarieöarna så tar man sig till hamnen och promenerar. Men här finns ju ingenting. Det är stängt hela vintern. Nej, hamnen för mig är ett industriområde. Totalt outnyttjat.*”
– Informatör K.

Båda informatörerna lyfter också fram Societetsparken som ett kritiskt element i staden. ”*Mitt emot Strand hotell, Societetsparken, det är till viss del fin men den ger ingen stimulans ... Förstår du vad jag menar? Man kanske går ner till Pappa Blå och sen, ja där är en klädaffär med samma kläder som den bredvid. Men vad händer sen då?*” – Informatör J.

4.3 DEN GEMENSAMMA KARTLÄGGNINGEN AV UPPLEVELSEN

Nedan följer en tematisk indelning utifrån de gemensamma samtal informatörerna hade med varandra då de träffades som fokusgrupp. Rubriceringen beror på det mönster som kunde framhåvas utifrån den individuella kartläggningen genom de operationaliserade frågeställningarna.

4.3.1 De beskrivna elementen

Havet

Oavsett de olika informatörernas relation med staden är havet ett gemensamt starkt element i Borgholm vilket har sin naturliga förklaring i helheten. ”*Öland är vatten. Det är sol, himmel och hav.*” – Informatör C (Fokusmöte 1).

Informatör D som har verkat längst i staden beskriver hur den åker till yttre hamnen för att kolla sitt Borgholm. Den fyller i ”*Allting slutar vid vattnet för mig ingen annan stans.*” – Informatör D (Fokusmöte 1). Likaså menar en annan av tätortens permanentboende att ”*För mig är vattnet centralt men det kanske är för att jag känner till det så väl. Men det är nog inte så centralt egentligen, som jag upplever att det är.*” – Informatör E. En fritidsboende, vilken också upplever havet som en stark central del av Borgholm försöker finna en förklaring och beskriver ”*Jag tänker att den delen för mig, också är närvarande i större grad vilket kanske beror mer på vad som har hänt snarare än vad som händer där nu. Jag har ju hittat den delen för att jag har gjort alla mina lekar där förut. Annars skulle jag inte ha använt mig av den delen.*” – Informatör H (Fokusmöte 2).

För även om havet beskrivs som ett starkt element beskrivs det inte som ett centralt element i Borgholm. ”*Jag tycker inte att det är centralt. Även om jag har varit i Borgholm några få gånger när jag var yngre så tänkte inte jag på Borgholm som en hamnstad. Visst, jag visste att den fanns men jag har aldrig gått ner och satt mig där. Då är Slottsskogen mer centralt än vad vattnet är.*” – Informatör G (Fokusmöte 2).

Att vattnet inte upplevs centralt diskuteras bland annat genom den utveckling som har skett från det att staden anlades, då man anlöpte staden från havet. Idag beskriver informatörerna att de känner att de kommer bakvägen in till staden. ”*Jag tänker lite på dem som åker till Venedig, dem som kommer med tåg in i Venedig får uppleva staden på ett helt annat sätt än de som kommer med färjorna in via lagunen. Det är lite samma sak som Borgholms exempel. Ta Strand Hotell exempelvis, det visar ju inte sin bästa sida när man kommer från rätt håll (österifrån) där soporna kommer ut, man måste nästan gå runt för att se den riktiga sidan.*” – Informatör L (Fokusmöte 1).

I och med rutnätet, den gamla stadsplanen, anlades staden för att kunna se havet från två håll i alla korsningar. Idag är dock vissa delar förbyggda men en permanentboende beskriver. ”*Min blick rör sig hela tiden över tvärgatorna eftersom slutet är vattnet. Är jag på en sluten gata där utsikten är förbyggd, så bara passerar jag den för jag vill kunna se vattnet. Allting i Borgholm slutar vid vattnet för mig. Ingen annan stans. Där den äldre stadsbebyggelsen börjar, det som inledningsvis var planlagt i staden, det är från den punkten du för första gången ser vattnet om man kommer österifrån.*” – Informatör D. Att vattnet syns så tydligt i rutnätsmönstret är inte lika självklart för alla utan förvånar även permanentboende utanför tätorten ”*Ser man det redan där?*” – Informatör A (Fokusmöte 1).

Dock lyfts avsaknaden av kontakten med vattnet fram av flera informatörer som en annan anledning till att havet i Borgholm kanske inte är så framhävande som det skulle kunna vara.

En fritidsboende utanför tätorten beskriver ”Jag känner att jag inte kommer i kontakt med havet och vattnet förrän då jag är på min vanliga strand där jag brukar vara. Jag kopplar inte Borgholm till sol och bad, vatten eller så. Men ska jag få kontakt med vattnet är det nere vid Strand, att sitta där på stenvuren.” – Informatör I (Fokusmöte 2). Samtidigt belyses att ”Det känns som vägen ner (Storgatan mot hamnen) kapas lite. Där finns några bänkar och sen kommer en smal remsa att gå på och sen kommer muren.” – Informatör L. ”Ja, muren skymmer ju till och med lite av vattnet.” – Informatör C. ”Tänk att ha det där Sjötorget som fortsatte ut som ett trappsteg, istället för muren som stoppar.” – Informatör D (Fokusmöte 1).

Slottsskogen

Societetsparken beskrivs fungera som en transportsträcka vilken man endast går igenom om man har ett särskilt mål. Majoriteten belyser Slottsskogen som ett sådant mål där området med de gamla villorna beskrivs som exceptionellt, området vilket beskrevs i bakgrunden som de villor som societeten lät anlägga vid sekelskiften. Det framhävs som ett element man önskar visa för besökare som inte har varit i staden tidigare. Slottsskogen belyses därför som ett starkare centralt element än vattnet. Främst av de permanentboende informatörerna vilka beskriver elementet som kontraster vilka är lättanvända i och med att det är en sådan närhet till de olika delarna. ”Alvaret, skogen, staden och havet. Jag har inte tänkt på det innan men det är jättekontraster, verkligen. Man blir hemmablind.” – Informatör E.

Informatörerna beskriver därför uteslutande att de väljer att ta vänster, ifrån vattnet mot Slottsskogen. Att man väljer att gå vänster nere vid hamnen beskrivs också genom kommentaren ”En stor del av (norra) Borgholm är ju avskärmat kan man säga för där ligger en stor kyrkogård och sen en stor campingplats och busstation. Där har man ju egentligen havet nära men där kommer man inte åt, om du inte bor på campingen det vill säga.” – Informatör E (Fokusmöte 2). ”Om man nu gör om i hamnen så är det viktigt att det görs på rätt sätt så att det inte stängs av när man kommer ner dit utan att man väljer att gå till höger också.” – Informatör C (Fokusmöte 1).

Gågatan och torget

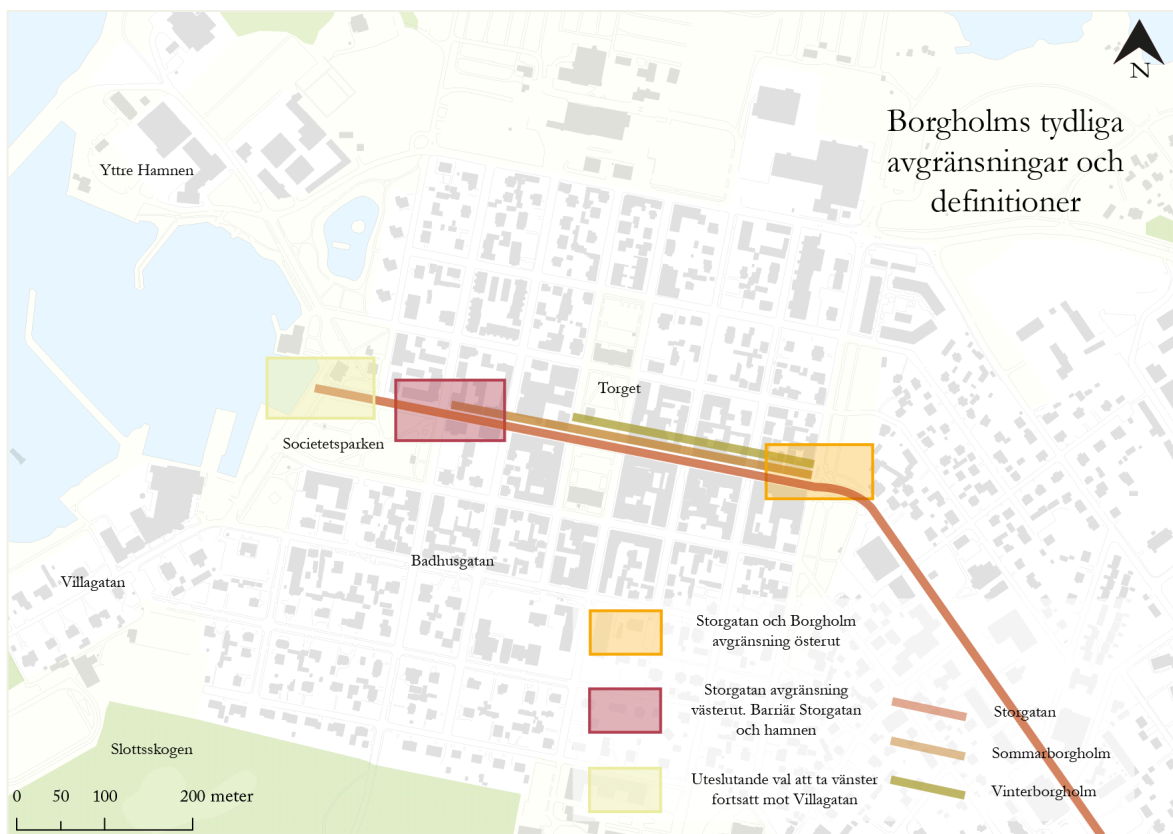
Gågatan har, tillsammans med torget en viktig betydelse för Borgholm som plats. Liksom beskrivet ovan är Storgatan tydligt avgränsad där en informatör även belyser ”Storgatan börjar vid portalen (avspärrningen för biltrafik sommardag), det är där allt liv börjar.” – Informatör B (Fokusmöte 1).

”Ja, Storgatan är en pulsmätare. Den mäter pulsen på aktivitet i det offentliga livet. Sen finns det ju massa aktiviteter inne i alla stängda hus med det är ändå en pulsmätare för det offentliga livet.” – Informatör D. ”Ja, vid portalen (avspärrningen för biltrafik sommardag) där kan man se myllret och kan kolla om det är myller på vägen ner. Man kan se om det händer något på stan idag.” – Informatör F (Fokusmöte 1).

Storgatan i sig själv genererar därför kontraster. ”Storgatan är väldigt koncentrerad. Allting finns ju där, går man ett kvarter åt sidan så är det ett lugnt villakvarter.” – Informatör A (Fokusmöte 1). Det belyses även genom kommentaren ”Storgatan är stadens pulsåder. Från att vara bland jättemycket folk på Storgatan till att kliva ut till nästa tvärgata där man knappt ser någon alls.” – Informatör E (Fokusmöte 2).

”Vi definierade också gågatan lite som hot-spots, att man aktivt väljer var man går.” – Informatör F. ”För det som händer, det är handel som händer.” – Informatör H. ”... och möten. Möten med människor.” – Informatör E (Fokusmöte 2).

Även om Storgatan och till och med Borgholm definieras från övre gågatan ner till Societetsparken så beskrivs torget vara den avgränsning där vinterborgholm slutar. Således fungerar den övre delen av gågatan samt torget som en året- runt verkande institution. ”Torget sa vi var en institution.” – Informatör I. ”Även om det förändras eller fyller olika funktioner över tiden och det som det fylls med på sommaren inte är av värde är det trots allt en mötesplats med korvmojjen, Pelles grönsaksstånd och kyrkan.” – Informatör H (Fokusmöte 2).

Figur 7. Sammanställning av informatörernas beskrivning av begränsningar

”Jag tycker också att den har en funktion om man får bli lite subjektiv. På torget kan man spana på folk, det tycker jag är kul. Torget är ett centrum som allt snurrar runtomkring. Kanske lite i otakt. Som ett nav, där allting står stilla och så snurrar det på med fokus på den här delen.” – Informatör A. ”Ja, fast det skulle kunna göras mer medvetet. Skriv upp det, att navet skulle kunna användas mer medvetet. Det måste få finnas landningsmöjligheter i navet.” – Informatör D. ”Ja, jag har tänkt jättemycket på det sen du frågade mig om det. För jag sa att jag skulle landa på torget. Men vad finns det där?” – Informatör C. ”Vi var precis inne på samma sak som ni andra, vad gör vi egentligen på torget? Definieringen är ganska oklar.” – Informatör F. ”När vi kände efter upplevde vi nästan torgskräck istället.” – Informatör C (Fokusmöte 1).

Gågatan definierar både Storgatan men också Borgholm som stad då informatörerna i enighet beskriver ”Jag tycker staden börjar här. För även när jag bodde uppe vid päronträdets (200 meter öster om punkten som diskuteras) kändes det inte som jag bodde inne i staden. Jag promenerade in till staden, fram till den här punkten och först då kände jag att jag var inne i staden.” – Informatör A. ”Den äldre stadsbebyggelsen börjar ju här. Det här var ju Borgholm. Men vad tycker vi händer när vi kommer dit? Jag har svårt att hitta orden för det. Men jag ser vattnet. Det är vad som händer för mig.” – Informatör D. ”Idag är bilvägen så markant, den klipper av litegrann. Sen är det ju också skillnader på säsong

eftersom hela Storgatan nu är öppen för biltrafik vilket gör att Storgatan förlängs. När blomlottorna är ditsatta då måste du välja väg.” – Informatör L. ”Ja, då blir gränsen mycket tydligare.” – Informatör C (Fokusmöte 1).

Var Storgatan slutar är inte lika självklart. Vad vi dock kan utläsa är ett mönster av informatörernas markeringar av mötesplatser i staden samt kopplingen till sommar- och vinterborgholm, se figur 8 nedan. För förutom de två permanentboende vilka beskriver att de drar sig ner till vattnet är det egentligen bara fritidsboende utanför tätorten som har markerat mötesplatser väster om torget. Fritidsboende utanför tätorten diskuterar, liksom fler gjorde under de individuella samtalen att *”På somrarna tycker jag att de butikerna som ligger längst ner som kommer fram, de är nästan mer fokus på dem än på torget.” – Informatör I. ”Ja, jag tycker också att allt försöks. Så Storgatan börjar vid gågatan till och med torget, eventuellt ner till Societetsparken under sommaren.” – Informatör H (Fokusmöte 2).*

Vad som kan förstärka känslan av säsongsperspektivet är att majoriteten av de butiker som är öppna året runt är koncentrerade till öster om torget. *”När jag är inne i staden så känner jag att det enda som ligger långt borta är apoteket. Jag går inte ner dit (väster om torget) om jag inte skall till apoteket för det är ju det enda som är öppet där. Så det är inte så konstigt att jag inte har så mycket ärenden dit.” – Informatör G (Fokusmöte 2).*

Utanför den övre delen av gågatan beskrivs därför att *”Borgholm är punktformigt. Antingen apoteket, eller gymmet eller handla ost.” – Informatör H. ”Det är ju inget ställe man tänker, å det här ser mysigt ut, vi svänger in. Man måste veta vad man skall till, att man skall till Borgholm. Men man kanske också måste veta var i Borgholm man ska. Man lockas inte in på det sättet.” – Informatör I. Gågatan beskrivs därför sammanfattande avgränsa istället för att öppna upp, se figur 7.*

Mötet

Ett annat kontrastfyllt element belyses vara den sociala aspekten. Att det här beskrivs vara ett element beror på att det är minst lika väldiskuterat under både de individuella samtalen som under mötet med fokusgruppen. Kontrasten bottenar i att staden beskrivs ha två olika ansikten beroende på säsong där mötet går från personligt till att man slutar heja på varandra. *”Under sommaren blir det en osäkerhet, ska jag hälsa på den här personen eller inte?” – Informatör A. En av de fritidsboende fyller i ”Ja, precis, det tar ju några år att identifiera vem som är vem. Vi är ju tjejis med dem på Beijers nu av en tydlig anledning, en viss kommersiell sådan. Men i övrigt börjar man känna igen en del människor. Jag känner igen dig bland annat (syftar på informatör D). Jag tror du har sprungit en del nere på bandet på gymmet när jag har varit där och rycket i grejerna.” – Informatör L. Informatör D svarar ”Det sa jag på det individuella samtalet också att på gymmet går man och bara hälsar och är i en gemenskap där man inte behöver känna varandra särskilt väl.” – Informatör D (Fokusmöte 1).*

Samtalet går över in på gruppens mest nyinflyttade informatör som beskrev efter att en av de andra informatörerna påstår att man måste verka på platsen permanent för att komma in i den sociala gemenskapen. *”Nej det känner jag inte.” – Informatör G (Fokusmöte 2).*

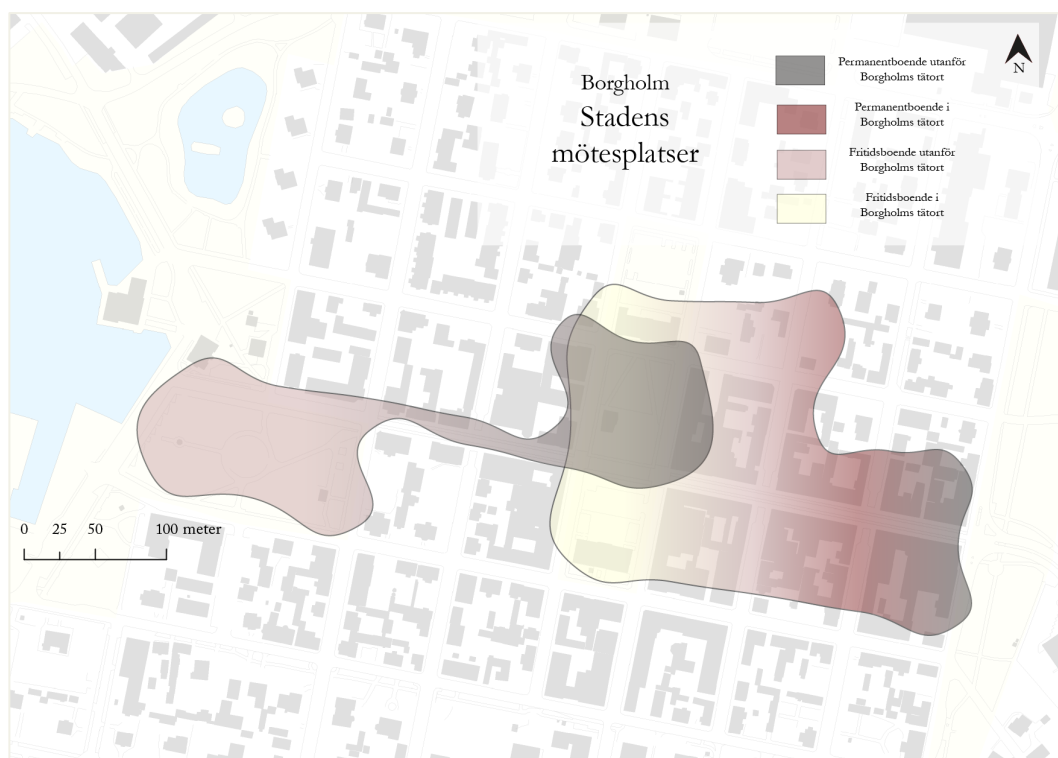
En annan fritidsboende informatör sätter perspektiv. *”Jag kommer aldrig bli öläkning eftersom jag är född på fel sida. Även om jag har varit här ända sen jag var liten så tillhör jag inte borgholmarna. Är man född och uppvuxen här har man ju en enorm historia tillsammans med de som man träffar varje dag. Man vet mycket om varandra.” – Informatör H. En permanentboende försvarar påståendet med ”Det är nog mest en åsikt som man drar med sig. Jag tror att det är på ens eget bevåg, att man måste ta för*

sig lite mer. Man blir nog inte inbjuden så mycket utan man får själv säga "här är jag" och ta för sig." – Informatör E (Fokusmöte 2).

"Att komma inflyttad som första generation är svårt om du inte tillhör någon förening... jag känner ju igen mig i hur mina föräldrar upplevde det om man själv inte tar steget in. För det finns som ni säger verksamheter som bubblar under men man måste öppna dörren själv." – Informatör L. Den nyinflyttade informatören som belyste svårigheten med att vara ny i staden försvaras av en permanentboende genom kommentaren *"Min man tyckte likadant när han flyttade hit på 70- talet. Så vi är nog inte så där öppna."* – Informatör D (Fokusmöte 1).

"Jag kan bli lite ledsen när man får den här bilden för den säger att vi kanske saknar naturliga mötesplatser för dem som är här ibland och dem som är här permanent. Det mötet kanske inte sker helt naturligt idag. Man vill att det ska vara en öppen stad som är tillgänglig för alla." – Informatör F (Fokusmöte 1).

Grupperna är eniga om att en gemensam mötesplats saknas men är osäkra på hur en sådan skulle utformas eller se ut. *"Ett gemensamt intresse..."* beskriver den nyinflyttade permanentboende informatören, *"... om det nu är gymmet så kan man ju se att det är ett intresse vi träffas kring. Jag ser inte att det finns så många sådana mötesplatser i Borgholm."* – Informatör G. De konstaterar dock att *"Det som egentligen är mötesplatser är de som näringsidkare har. Staden i sig själv står inte för någonting. Ett organiserat evenemang eller något som man kan uppleva tillsammans är en typ av mötesplats utan att behöva känna varandra."* – Informatör H (Fokusmöte 2).

Figur 8. Sammanställning av informatörernas markeringar vid förfrågan om mötesplatser

"Jag har själv, verkligen upplevt när tanken har slagit mig. Är det storhelg nu eller kan jag hälsa? Kan jag släppa upp eller ska jag stänga igen?" – Informatör C. En av de permanentboende i tätorten svarar *"För mig är det, så kommer dem så släpper jag alltid upp för jag har levt av turismen i hela mitt liv, för mig är det liksom självklart öppet hela tiden. För mig har jag i min släkt levt på de här två ansiktena, det är ju där vår inkomst har varit."* – Informatör D. Återigen belyses det mönster av synen på

turism som urskildes från de individuella intervjuerna då de permanentboendes uppfattning generellt var mer positiv än övriga grupper (Fokusmöte 1).

Historiska aspekter lyfts fram där samverkan mellan stadens användare, både tillfälliga besökare och de permanentboende, verkar i samklang. ”... *han tog liksom barnen som bodde i Borgholm så skapade han som små musiker, så uppträdde man varje dag. Och alla vi andra barn, turistbarn eller sommarbarn, vi gick ju ner och satte oss på gräsmattan och ville vara med.*” – Informatör L. ”*Men visst fick ni vara med ibland?*” – Informatör D. ”*Jaa, ibland fick man komma upp och det var väldigt spontant och familjärt. Man kände sig som en även om man egentligen inte var det. Det var öppet på ett annat sätt.*” – Informatör L (Fokusmöte 1).

”*För mig är det självklart att ingen varken äger Borgholm eller Öland. Det ska vara öppet för olikheter, det sitter i blodet på mig. Men sen är vi i Borgholms stad en minoritet i Borgholms kommun. Pratar vi om Borgholm och motsättningar mellan olika grupper kan det ju också vara mellan oss som bor här och inte bara gentemot er som kommer in och sen släpps ut. Vi är ju beroende av varandra fast på olika sätt. Jag kanske egentligen delar kärleken till Borgholm mer med er än vad jag kanske gör med mina kommuninvånare totalt sett.*” – Informatör D (Fokusmöte 1).

4.3.2 Begränsningar i upplevelsen

Det temporära

Kontrasterna vilka har belysts kopplade till exempelvis närheten mellan de olika elementen i staden och Slottsskogen som ett element innefattande allt, är inte lika självklara för alla informatorer. ”*Den kommentaren om att man har nära till både alvar, vatten och skogen, jag känner inte igen mig i den. Jag gör inte den kopplingen att Borgholm ligger i de här kontrasterna. Möjligtvis vattnet och staden. Men jag ser inte skogen och alvaret. Att Borgholm skulle vara en vacker stad för en Löttorps-turist, det har jag aldrig reflekterat över utan det är först nu, när jag har varit här lite mer som jag har lyft blicken lite. När man är i Borgholm på Storgatan, mitt i sommaren, då ser man nästan bara folk. Man ser liksom inte omgivningen så mycket.*” – Informatör I (Fokusmöte 2).

En annan fritidsboende i tätorten belyser ”*Jag upplever torget som temporärt. Man ställer dit en mobil scen, andra upplösta saker som jag upplever inte har någon tanke kring och med det så försvinner de permanenta elementen, fontänen på torget exempelvis. Borgholms torg borde vara en institution.*” – Informatör L. ”*För mig är kyrkan och stadshuset centrala element och det andra på torget är bara möbler som förändras över året. Om ni förstår mig är helheten det här, att de är permanent och det andra förändras. Som möbler.*” – Informatör D. ”*Ja, det är ju subjektivt men jag tänker att stadsbilden inte har någonting att skämmas för. Det är ett vackert stadshus, en vacker kyrka. Varför gömma undan det då? Tänk den fina fontänen som står utanför Stadshuset här, som ett permanent föremål, den skymms ju av torghandlarna. Platsen är vacker men vill man använda den så står man på baksidan av deras termosar. Det skulle vara mer genomtänkt.*” – Informatör L (Fokusmöte 1). Fritidsboende utanför tätorten beskriver också ”*Jag känner jätteväl igen mig i det här. Upplevelsen av Borgholm en sådan här dag så ser jag staden på ett helt annat sätt än vad jag är van vid.*” – Informatör I (Fokusmöte 2).

En permanentboende beskriver ”*Nu tycker jag att det är som vackrast.*” – Informatör D. ”*Samma känsla får jag, där är vi överens. Vad som händer med hela Storgatan med de här tillfälliga stånden gör att du släcker ner mycket utav det permanenta utrymmet.*” – Informatör L (Fokusmöte 1). En fritidsboende informator försvarar dock sin upplevelse, ”*Det upplever inte jag men det kanske är för att jag ser det som en permanentboende eftersom jag är här så ofta. Jag ser det som finns här jämnt, det är det jag fokuserar på och så går jag förbi skräpet.*” – Informatör H. Samtidigt belyser samma

informatör senare i samtalet ”*Om man tar ett steg tillbaka och tittar på Borgholm så har ju Borgholm precis som vi har samtalat om, tillgång till hav. Det är också en söt liten stad och det finns många konstnärer och hantverkare. Det är bara det att de inte kommer fram. Varför? Jo, därför att det är tian och tingel och tangel som tar plats och syns.*” – Informatör H (Fokusmöte 2).

”*Samtidigt måste ju det vara en reflektion av vad turister och besökare förväntar sig?*” – Informatör I.
”*Precis, om du ser Borgholm som en servicefunktion till din sommarort, som Djupvik eller Wannborga, då är man ju faktiskt ganska ointresserad av stranden och Slottsskogen och är det då ingenting annat än att åka in för att ta en glass. Ja, då blir det ju bara Storgatan du är intresserad av.*” – Informatör H. Den fritidsboende informatören utanför tätorten beskriver ”*Ja, tidigare när systemet inte fanns i Löttorp åkte vi till Borgholm, gjorde ärenden och strosade på stan. Men nu har det blivit mindre och mindre eftersom att man inte behöver det. Då när man väl åker hit, då åker man hit för att det är dåligt väder och man tänker att jag ändå inte kan ligga på stranden. Då kan vi gå i butiker i stället.*” – Informatör I (Fokusmöte 2).

”*Det är det jag tror att vi har en sådan skillnad på synen av staden. För bor man här så använder man staden på ett annat sätt genom exempelvis havet, stranden och Slottsskogen. Men bor man i Djupvik, exempelvis, så finns det ju tillräckligt med strand och alvar och allting där. Då finns det egentligen ingenting mer att hämta i Borgholm.*” – Informatör H (Fokusmöte 2). Dock motsätter de fritidsboende i tätortens perspektiv vilka belyser ovan att de inte känner till dessa element.

Norra och södra Borgholm

Den sociala kontexten syns även i en mycket stark och tydlig uppdelning av staden. En av informatörerna som verkar som fritidsboende i tätorten beskriver ”*Det märkliga är ju, för att vi har lärt känna folk som bor här året runt. När man pratar med dem om Borgholm och att flytta inom Borgholm och ber dem kolla det området borta vid ÖK (korgimport, längs med norra infarten), då är inte det Borgholm, herregud, det är ju jättelångt borta, det är ju på andra sidan Tullgatan. Vadå inte Borgholm? Det förstår ju inte vi. Som permanentboende upplever man helt plötsligt att man är utanför staden då.*” – Informatör L (Fokusmöte 1).

Den här kommentaren belyser den uppdelning som både permanentboende och fritidsboende framhåller under sina individuella samtal. En uppdelning mellan stadens södra och norra delar som avgränsar stadens permanenta befolkning med stadens mer tillfälligt boende befolkning. ”*Men vad finns det då för mig som tillfälligt boende? Som jag sa innan, det finns en idrottsplats i det området (södra) men den är helt okänd för mig även om jag är en idrottskille.*” – Informatör K (Fokusmöte 1). Vad som är intressant att uppmärksamma utifrån den mentala kartan, se figur 2, är dock att alla grupperna möts vid den övre delen av gågatan och torget vilket återigen belyser platsen som ett betydelsefullt element för staden, även utifrån en social aspekt.

Societetsparken

Rent geografisk slutar Storgatan nere vid hamnen i korsning med Hamnvägen men Societetsparken beskrivs vara en barriär som avgränsar Storgatan ner mot hamnen, se figur 7. En fritidsboende i tätorten beskriver ”*Om jag ska äta på Pappa Blå så kommer jag från den ändan (uppifrån gågatan). Men jag tror det slutar där då, vi kommer inte ner till vattnet.*” – Informatör J. ”*Men om man ska vara ärlig, det är ju bara tingel tangel affärer där då. Så det finns inte så mycket som drar på gatan ner. Det finns ingen morot där nere så det blir väl inte att man kommer längre?*” – Informatör H. ”*Fast havet borde ju vara den där moroten.*” – Informatör I. ”*Men du har ingen tillgång till havet där direkt, Kallbadhuset möjligtvis, men hur många vet att det finns?*” – Informatör H (Fokusmöte 2).

Historiskt, fyller en av informatörerna i, är Societetsparken byggd för att stänga ute i och med att man förr betalade ett medlemskap för att kunna bruka den. ”När jag var barn var det en två meters häck runt. Du hade ett medlemskap i Societetsparken. Så för mig, idag, är det oerhört viktigt att det är så öppet som det är.” – Informatör D. ”Det här förklarar jättemycket.” – Informatör C. ”Ja, den strukturen har ju bibehållts.” – Informatör F (Fokusmöte 1).

Diskussionen går lång kring var det är som gör att informatörerna i enighet upplever Societetsparken som en sådan stark barriär. Platsen beskrivs på ett sätt som en kontrast från gågatan som representerar myller och liv som sen övergår till en tom park vilken inte belyses ge någonting för en användare. En annan informatör beskriver ”Jag har tänkt på de stora skuggande träden (trädallé som går längs med Storgatan längs societetsparken) som finns vid Bens gatukök. Det är alltid fullbelamrat med jägelskit där under, man har liksom ingen lust att fortsätta gå, att klampa i det. Jag tänker faktiskt på det när jag går där för helt plötsligt blir det så himla mörkt och hade man glesat ut där hade man kanske skapat ett ljusinsläpp från havet.” - Informatör A. Informatören återkopplar senare ”När man kommer från havet kanske man tänker att träd och lummighet är något man söker sig till. Skuggan och den där keramen du pratade om.” – Informatör A. ”Just det, man kanske såg den på ett annat sätt från sjösidan. Lummigheten kanske var lockande när du kom utifrån med båt.” – Informatör F (Fokusmöte 1).

5. AVSLUTNING

Kommunen önskar uppmärksamma Borgholms identitet kopplat till 200 års jubileumet 2016. Denna studie har därför verkat som ett samarbete med Borgholms kommun inför kommande arbete med Borgholm 2016 för att skapa underlag för hur ett identitetsförstärkande projekt kan formuleras. Genom att kartlägga användarnas upplevelse av platsen kan den sedan verka som grund för huruvida den totala upplevelsen av Borgholm kan förstärkas, alltså hur de gemensamma gruppbilderna kan bli mer lika varandra.

Således kommer författaren nedan svara på följande frågor;

- Hur upplever de olika identifierade användargrupperna Borgholms tätort?
- Hur kan denna kunskap användas för att förstärka upplevelsen av Borgholm?

Ovan beskrivna frågeställningar kompletterades även med två operationella frågor med syfte att generera struktur i analysen och på så sätt leda fram till svar på ovan nämnda frågor, med betoning på den första frågeställningen. De kommer också besvaras genom arbetets första fråga och presenteras således nedan.

5.1 HUR UPPELVER ANVÄNDARE BORGHOLMS TÄTORT

5.1.1 Utgår från en stark koncentration

Vi kan se att alla informatörer utgår ifrån eller möts vid en starkt koncentrerad yta i staden, övre gågatan. Det är den yta i platsen som alla informatörer beskriver att de upplever när de är i Borgholm, det bör därför också betonas som det element som starkast framhävs av informatörerna. Således kan den övre gågatan beskrivas vara den plats där all rörelse utgår ifrån och liknas med, vilket informatörerna ovan beskriver, ett nav. Vad som sedan skiljer informatörernas möjlighet att beskriva elementen och den fortsatta upplevelsen av Borgholm utanför gågatan är kunskapen om vad som finns utanför navet, vilket inte är ett oväntat svar. För naturligt, så är det de permanentboende i tätorten som redogör de mest detaljerade bilderna om upplevelsen utanför gågatan och torget. De rör sig över stora delar av staden vilken de noggrant kan beskriva. Inte, heller, lika oväntat, om vi tar hänsyn till vilken grupp som troligtvis spenderar minst tid i tätorten, är det de fritidsboende utanför tätorten som är den grupp vilken bidrar med minst avvikelse från gågatan.

Vad som dock bör betonas är att den av de två informatörerna i gruppen, Informatör I, vilken beskrivs ha minst kunskap om Borgholm har besökt staden kontinuerligt varje sommar i 25 år. Trots det är informatören starkt bunden till koncentrationen vilken är den enda yta som informatören beskriver att den har rört sig på under besöken i Borgholm. Den betonar att mer kunskap krävs för att den ska ta sig utanför gågatan och slottsruinen. I kontrast belyser dock informatör H, den andra av de två informatörerna i kategorin fritidsboende utanför tätorten att den har kunskap om vad som finns utanför men förhåller

sig ändå endast till ovan beskrivna koncentration då områdena utanför inte ses som tillräckligt attraktiva för att röra sig vid. Detta bör sättas i kontrast till de permanentboende vilka till större del är beroende av den plats de verkar på och därmed mer bundna till de element den innefattar även om de upplevs attraktiva eller inte. Således är det två kunskapsmönster som begränsar användandet av staden.

5.1.2 Platsens starka uppdelning

För vad som sker med de olika kunskapsmönstren är att det skapas barriärer vilket således begränsar användarna att uppleva platsen. Dels barriärer som beror på okunskapen om vad som finns utanför. Dels barriärer som beror på kunskapen om vad som finns utanför. Ett sådant exempel går att identifiera kopplat till stadens södra och norra delar. De fritidsboende i tätorten vilka alla verkar i stadens norra delar framhäver att stadens södra områden är helt anonyma för dem. Det belyses särskilt när en fritidsboende i tätorten vid förfrågan beskriver att den inte vet vad Slottsskogen är för plats, ett element som framhävs av de permanentboende som centralt för staden.

Samtidigt belyser den tredje av de fritidsboende i tätorten att de, under samtal har förstått att de som bor här permanent upplever att de norra delarna av staden är belägna utanför Borgholm. Det här bekräftas också av studiens permanent boende informatörer som beskriver att de inte har något intresse i det som ligger norr om gågatan, att det inte finns någon längtan till det området utan att stadens södra delar är det som upplevs som mer hemma. Den informatören som har verkat längst i tätorten sätter områdena i perspektiv till varandra när den beskriver att den norra delen av staden tål mer ljud i och med campingen, de tillfälliga besökarna samt den nattklubb som är belägen där. Informatören beskriver frågande att den undrar vad som skulle hända om nattklubben skulle flytta till stadens södra delar då den menar att detta område inte accepterar höga ljudnivåer i lika stor utsträckning.

5.1.3 Medvetenhet visar mångfald

Dock genererar kunskap om platsen och användandet av stadens olika element en medvetenhet om den mångfald som Borgholm erbjuder i form av kontraster. Platsen beskrivs innehålla lite av allt på ett lättillgängligt avstånd under olika delar av året. Permanentboende beskriver att kontrasterna gör Borgholm större än den lilla stad den utifrån upplevs vara. Mångfalden beskrivs i naturen, det sociala klimatet och platsens utbud i form av både varor, aktiviteter och engagemang. Exempelvis belyses Slottsskogens nära relation till gågatan där både stadsmiljö, hav, skog och alvarsmark innefattas i en promenad. Det sociala klimatet, likt utbudet beskrivs ha två olika skepnader beroende på säsong då sommarutbudet förlänger gågatan och minskar den intima känslan av social kontakt vilket präglar vinterhalvåret med dess starka koncentration till ett fåtal butiker på övre gågatan. Koncentrationen belyses vara viktig för de som verkar på platsen permanent då det trots allt ger en känsla av gemenskap och sammanhang.

Dock är det de permanentboende i tätorten som är minst kritiska till turisternas påverkan på platsen. De belyser snarare denna process som positiv. Kunskapen om platsen genererar möjligtvis även en medvetenhet om betydelsen av mångfalden vilket de som endast tillfälligt bor eller besöker platsen inte ser eller uppmärksammar. För tittar vi på den grupp som är mest kritiska till vad högsäsongen bär med sig så är det de tillfälligt boende i tätorten vilka beskriver att de snarare funderar på vad de kan försvara Borgholm med. Denna grupp är inte

heller medveten om den mångfald som beskrivs av de permanentboende utan beskriver att de hellre åker ifrån tätorten.

En av de informatörer som idag är nyligen permanent bosatt på ön men som tidigare var fritidsboende beskriver att upplevelsen av Borgholm förstärktes till det bättre när den flyttade till ön permanent och lärde känna platsen bättre. Hennes kommentar generar ett perspektiv mellan de olika grupperna och kan visa på vad meningsskiljaktigheterna kan bero på.

5.2 HUR KAN KUNSKAPEN ANVÄNDAS FÖR ATT FÖRSTÄRKA UPPELVESEN AV BORGHOLMS TÄTORT

Rolph betonar att en plats distinkta kvalitéer bör översättas från de människor som verkar på platsen, deras berättelser och på så sätt förstärkas för att en plats ska få en anledning att upplevas. Således bör vi inte bygga nya kvalitéer utefter vad som förväntas betraktas som attraktivt, utan snarare skydda de redan existerande distinkta kvalitéerna och låta känslan få växa fram med dem.

5.2.1 Medvetandegör obalansen

För att kunna förstå plats idag krävs det att plats sätts i perspektiv till vad som verkar utanför den. Borgholm som plats har ingen markant påverkan på det globala nätverket, dock är platsen i allra högsta grad påverkad av det. För Borgholm, som historiskt och än idag, verkar som en turistort beror till största del på nätverket av människor i rörelse. Den allt större inflyttningen av tillfälligt boende bör därför erkännas påverka platsen. Vad Massey dock belyser är att konflikter och olika intressen skapar en mångfald av platsers unika karaktärsdrag vilka måste tas i beaktning i en gemensam kontext. Att således lyfta in de olika sociala relationerna som verkar på platsen skapar uppfattning om vad en plats upplevs ha varit, vad den är och vad den förväntas bli. En plats bör därför ses som en process, i ständig förändring.

För även i de mest lokala miljöer kan människor idag välja och vraka av ett större igenkännande utbud. Den globala kulturen har skapat en komprimering av plats, tid och kultur som nästintill erbjuder likvärdiga föreställningar oavsett vilken plats som undersöks. Ett resultat av globaliseringen är således den större osäkerheten kring begreppet plats och hur vi relaterar till det. För i all rörelse och i all konstant förändring, går det att bibehålla en känsla av en plats?

Massey beskriver att en reaktion på globaliseringens påverkan har varit att plats i sig själv ses som en nödvändighet. Att människan eftersöker en fast förankrad identitet i all rörelse och förändring. Denna reaktion går att utläsa från de tillfälligt boende på orten. Vad Massey dock belyser är att reaktionen där en stark identitet ses som en nödvändighet är en undanflykt från verkligheten. Det innebär att vi inte bör eftersöka en identitet utan istället acceptera att platser består av flera, där både de permanentboende och fritidsboendes berättelser borde ses som sanna.

Reaktionen från fritidsboende i tätorten kan dock bero på en starkare association till Borgholm under sommartid. Det är då staden översätter en större del av sin miljö, vilket beskrivs genom en förlängning av Storgatan ner mot hamnen, till en generell kontext vilket hjälper en outsider, en turist att göra platsen begriplig. Det här belyses av de fritidsboende

genom att de exempelvis menar att de har svårt att se platsens distinkta kvalitéer då mobila enheter, sommartid, täcker dessa. Frustrationen är starkt kopplad till det utbud som belyses vara svagt förankrad i platsen.

Problemet beskrivs i litteraturen inte vara att utvecklingen är fysiskt homogen utan att den känns likadan oavsett vilken plats som tas i hänsyn. Således söker dessa informatörer efter något mer distinkt än vad Borgholm i själva verket idag tillhandahåller.

Dock delar inte de permanentboende denna bild utan belyser snarare turismen, eller outsiders påverkan på platsens som positiv. De belyser att de också ser de mobila enheterna men beskriver dem som utemöbler vilka ställs ut för att komplettera de permanenta elementen i staden. De drabbas inte lika hårt av stadens tillfälliga enheter vilket till stor del beror på att de upplever platsens mer distinkta kvalitéer under andra delar av året. Vad som tydligt framhävs är att platsen beskrivs upplevas bättre när de generella objekten inte får ta överhand utan där de distinkta elementen genomsyrar platsen.

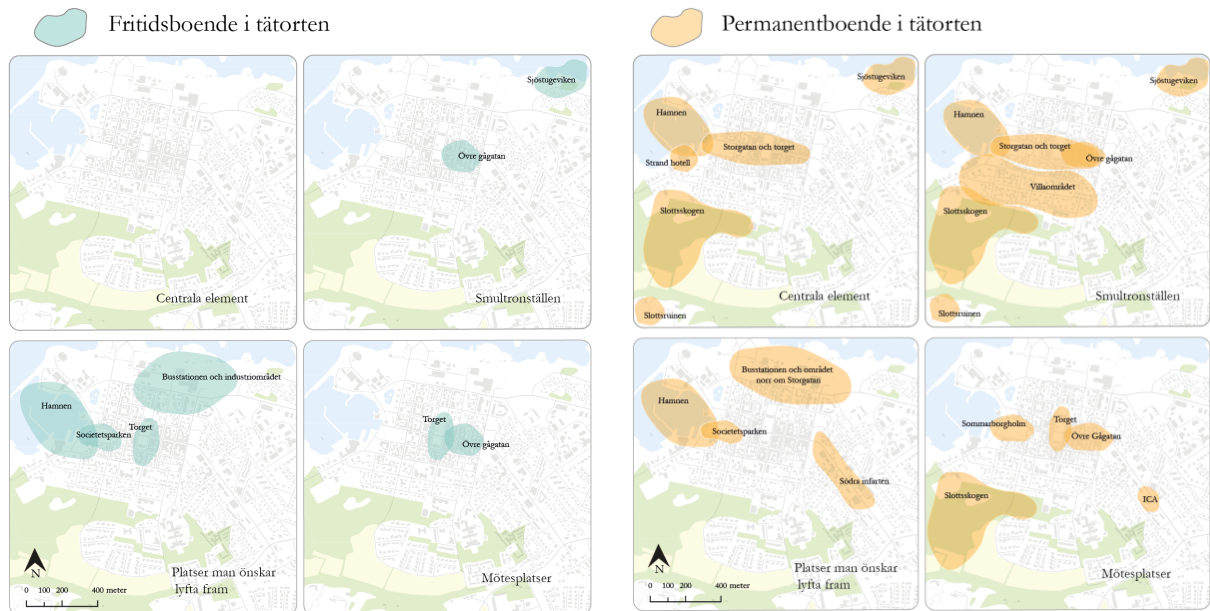
Dock finns det en förståelse för att ett utbud beror på en efterfrågan men informatörerna belyser att sammanhanget som helhet kan vara mer genomtänkt. För tillsammans med de starka barriärerna vilka informatörerna har kartlagt genom samtalen belyses de tillfälliga besökarna i staden endast uppleva en koncentration av generella element när de besöker Borgholm. Det här belyser den obalans vilken Relph beskriver är nödvändig att medvetandegöra. En obalans mellan det lokala och det globala som ett resultat av abstrakta globala processer vilka förleder användare av platsen att förvänta sig det uppenbara.

5.2.2 Förstärk distinkta element i navet

Kunskapen, eller kännedomen om Borgholm beror till stor del på i vilken grad informatörerna har verkat i staden. Platsen har ett givet centrum, gågatan. Vad som är starkt kopplat till kunskapen är dock begränsningen att nå utanför gågatan och således upptäcka den mångfald av kontraster som de permanentboende belyser att staden erbjuder. Således beror möjligheten att förstärka upplevelsen av Borgholm på att generera den kunskap som de permanentboende besitter till de som inte har samma kännedom om platsen.

Även om den högst begränsande ytan, vilken användare av staden rör sig på, kan ses som något negativt är det dock där människorna nås. En lösning är därför att lyfta in platsens element i den koncentration där alla användare rör sig, gågatan. Det kan således öka medvetenheten om vad som finns utanför gågatan och därmed få människor att röra sig utanför koncentrationen. Det förstärker upplevelsen om att Borgholm är mer än bara en servicefunktion i form av konsumtion. Kunskapen kan också peka på stadens permanenta objekt vilka då kan uppmärksammas som symboler. Om denna kunskap kan delas skapas mer samstämmiga känslor vilka således förstärker den gemensamma bilden av platsen. Vad informatörerna själva diskuterade var exempelvis att lyfta in vattnet tidigare i stadsbilden för att förstärka hamnen som element men också havets betydelse för platsen. De belyste avsaknaden av kontakten med vatten som en del i att elementet inte upplevdes centralt, heller inte attraktivt och visade på barriärer vilka hindrade användaren att nå havet.

Dock är ju vattnet i allra högsta grad påtagligt i och med den utsikt som rutnätsmönstret genererar där vattnet kan ses i stora delar var du än står i den gamla stadsplanen. Det här är ett exempel på kunskap som de permanentboende besitter vilket inte upplevs av tillfälligt boende, inte heller av de permanentboende som verkar utanför staden. En kunskap som kan delas och därmed påtagliggöra elementet.

Figur 9. Jämförelse av figur 3 och 5.

5.2.3 Skapa mötesplatser för stadens sociala kontext

Att Borgholm till stor del används av människor som annars bor och arbetar permanent utanför tätorten betyder samtidigt att platsen till stor del också påverkas av denna grupp. Detta sociala nätverk upplever dock att de har svårare att bli en del av platsen vilket de permanentboende på sätt och vis dementarer. Vad som dock belyses är den starka uppdelningen som finns mellan stadens permanent boende befolkning och de som använder platsen mer tillfälligt. Detta beror till stor del på en svag integration mellan grupperna där de verkar i två olika delar av staden.

På ett sätt är det högst naturligt då de som bor här mer permanent bibehåller platsens karaktär när de verkar på en koncentrerad yta. Dock resulterar det i barriärer vilka begränsar användandet av stadens olika områden. Det syns främst i hur de fritidsboende beskriver stadens södra delar som anonyma, där Slottsskogen är lokaliserad och framhävd av de permanentboende informatörerna som ett av stadens viktigaste element. Att verka i en stad utan att vara medveten om vad den innehåller försvårar definitivt möjligheten att uppleva platsen och vad den idag erbjuder.

Således bör staden aktivt utvecklas för att integrera de olika delarna av Borgholm, vilka idag kan definieras utifrån ett mer permanent användande eller ett mer tillfälligt användande. Det sätter fokus på att belysa staden som en helhet, vilken idag snarare avgränsas kring en starkt begränsad koncentration.

Staden bör också aktivt utvecklas för att integrera de olika användarna av Borgholm med varandra. Således bör mötesplatser vilka är naturliga att använda för både fritidsboende och

permanentboende men även för bara högst tillfälliga besökare skapas. Eftersom Borgholm till största del beror på geografiskt intersektionella relationerna är det just konstruktionen av de sociala relationerna, hur människor möts och hälsar på varandra som gör platsen unik. Vad informatörerna belyser är att dessa mötesplatser är få och idag endast tillgängliga via näringsidkare vilket således försvårar Borgholms möjlighet att framhäva dessa distinkta kvalitéer.

5.2.4 Belys helheten genom att uppmärksamma barriärerna

Informatörerna belyser flera punkter vilka de upplever som starka barriärer, se figur 7. Dessa barriärer beskrivs vara så starka att användare inte passerar dessa om de inte har ett mål efter punkten. Det belyses även i kommentarer som beskriver att Borgholm upplevs punktformigt om informatörerna rör sig utanför gågatan. Således begränsar dessa avgränsningar möjligheten att uppleva stora delar av staden, där hamnen lyfts fram som en av de primära platserna vilka användarna önskar var mer naturligt att komma till.

Barriärerna är kopplade till gågatan och avgränsar den koncentration där alla informatörer rör sig. Liksom ovan beskrivet är det på denna koncentration som de tillfälliga enheterna till största del döljer de permanenta objekten. Informatörerna menar att det finns en förståelse för att ett utbud beror på en efterfråga men belyser att de mobila objekten borde vara mer genomtänkt. Detta för att undvika problemet som diskuterades ovan, att användare begränsas till koncentrationen och dess generella inslag.

Således är det viktigt att uppmärksamma barriärerna och undersöka vad som gör dem till en så stark avgränsning som de beskrivs vara. På så vis kan gågatan förlängas, men framförallt kopplas samman till det som också är Borgholm, det som finns utanför gågatan. Målet bör vara att användare kan röra sig utanför gågatan utan att nödvändigtvis ha ett förutbestämt mål. Detta kräver medvetna förändringar i den befintliga strukturen, särskilt i de punkter vilka upplevs som barriärer men också i en helhetssyn, i ett försök att öppna upp staden.

6. REFERENSLISTA

6.1 SKRIFTLIGA KÄLLOR

- Borgholms kommun (2002) *Översiktsplan*,
<http://www.borgholm.se/oversiktsplanering/vision-av-oland-2015-och-oversiktsplan-2002/>, hämtad 2014-01-29
- Borgholms kommun (2012) *Kommunfakta 2012*, <http://www.borgholm.se/Demokrati+-amp-+kommun+/Om+kommunen/Ekonomi+och+fakta/se/1550/>, hämtad 2014-01-29
- Borgholms kommun 1 (2012) *Kommunfakta Tätorter 2012*,
<http://www.borgholm.se/Demokrati+-amp-+kommun+/Om+kommunen/Ekonomi+och+fakta/se/1550/>, hämtad 2014-01-29
- Boverket (2008) *Landsbygd i förändring*,
http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Dokument/2008/Landsbygd_i_forandring.pdf, hämtad 2014-01-23
- Denscombe (2011) *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, Lund, Studentlitteratur
- Dovey (2010) *Becoming places, Urbanism/ Architecture/ Identity/ Power*, USA, Routledge
- Glesbygdverket (2001) *Planering för aretruntboende i kust och skärgård*,
<http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.56ef093c139bf3ef8902902/1349863593676/aretruntboende-i-skargard-01.pdf>, hämtad 2014-01-29
- Lynch (1960) *The image of the city*, USA, MIT Pres
- Kvale (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Lund, Studentlitteratur
- Lundberg och Hjorth (2011) *Handbok i Cultural Planning - Att fånga platsens själ*, Solna, SKL
Kommentus media
- Massey (1994) *A Global sence of place*, from Space, Place and Gender, Minneapolis, Univrsity of Minnesota press,
<http://www.unc.edu/courses/2006spring/geog/021/001/massey.pdf>, hämtad 2014-04-03
- Nilsson (1995) *Badortstidens Borgholm: En bok om societetsidyllen som blev öns turistmetropol*, Borgholm, Ölandstryckarna
- Palm och Landin (red.) (1949) *Öland del 3*, Kalmar, Dillbergska bokhandeln AB
- Philo och Kearns (1993) *Selling Places*, Oxford, Pergamon
- Relph (1996) Place. i ; Douglass, Huggett, och Robinson (red.), *Companion Encyclopedia of Geography: the environment and humankind* (s. 906–922) London, Routledge
- Sjögren (2010) *Bonniers svenska ordbok*, Stockholm, Bonnier fakta
- Tillväxtanalys (2012) *Rural Housing – Landsbygdsboende i Norge, Sverige och Finland*,
http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.56ef093c139bf3ef89029cb/1349864058705/Rapport_2012_05.pdf, hämtad 2014-01-29

6.2 MUNTliga KÄLLOR

- Dotte (2013) *Tankar om platsen*, Föreläsning från temadag arrangerad av Upplands Väsby kommun och Kungliga tekniska högskolan, inspelad
<http://www.ur.se/Produkter/178454-UR-Samtiden-Arkitektur-skapar-identitet-Tankar-om-platsen>, hämtad 2014-01-20
- Eriksson, Leo., Stadsarkitekt Samhällsbyggnadsförvaltningen Borgholms kommun,
Borgholm (2014) Samtal 6 januari
- Fokusmöte 1, Deltagande informatörer A, B, C, D, F, K och L, Borgholm (2014) Möte 24 mars
- Fokusmöte 2, Deltagande informatörer E, G, H, I och J, Borgholm (2014) Möte 4 april
- Informatör A, permanentboende utanför tätorten, Borgholm (2014) Intervju 10 mars
- Informatör B, permanentboende utanför tätorten, Kalmar (2014) Intervju 12 mars
- Informatör C, permanentboende utanför tätorten, Borgholm (2014) Intervju 11 mars
- Informatör D, permanentboende i tätorten, Borgholm (2014) Intervju 6 mars
- Informatör E, permanentboende i tätorten, Borgholm (2014) Intervju 4 april
- Informatör F, permanentboende i tätorten, Kalmar (2014) Intervju 18 mars
- Informatör G, permanentboende i tätorten, Borgholm (2014) Intervju hölls 20 mars
- Informatör H, fritidsboende utanför tätorten, Borgholm (2014) Intervju 4 april
- Informatör I, fritidsboende utanför tätorten, Borgholm (2014) Intervju 12 mars
- Informatör J, fritidsboende i tätorten, Borgholm (2014) Intervju 4 april
- Informatör K, fritidsboende i tätorten, Borgholm (2014) Intervju 24 mars

6.3 FIGURER

- Figur 1. *Bakgrundskarta*, shapefiler hämtade från Borgholms kommun
- Figur 2. *Sammanställning av informatörernas tre första målade steg på sin mentala karta*, shapefiler hämtade från Borgholms kommun
- Figur 3. *Redogörelse av de permanentboende utanför tätortens markeringar vid efterfrågade element*, shapefiler hämtade från Borgholms kommun
- Figur 4. *Redogörelse av de permanentboende i tätortens markeringar vid efterfrågade element*, shapefiler hämtade från Borgholms kommun
- Figur 5. *Redogörelse av de fritidsboende utanför tätortens markeringar vid efterfrågade element*, shapefiler hämtade från Borgholms kommun
- Figur 6. *Redogörelse av de fritidsboende i tätortens markeringar vid efterfrågade element*, shapefiler hämtade från Borgholms kommun
- Figur 7. *Sammanställning av informatörernas beskrivning av begränsningar*, shapefiler hämtade från Borgholms kommun
- Figur 8. *Sammanställning av informatörernas markeringar vid förfrågan om mötesplatser*, shapefiler hämtade från Borgholms kommun
- Figur 9. *Jämförelse av figur 3 och 5*, shapefiler hämtade från Borgholms kommun

